

Dupl.
Part of
BORELLUS, P. Historiarum
... medicophysicarum,
centuriae IV. 1656.

ISAACI CATTIERII

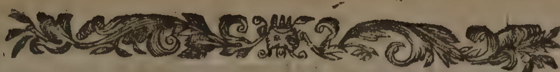
IN CELEBERRIMA
MONSPELIENSIVM,
MEDICORVM VNIVERSITATE
Doctoris, & Medici Regij.

OBSERVATIONES MEDICINALES
PETRO BORELLO, *Medico*
Communicatæ.

PARISIIS.

M. DC. LVI.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

CLARISSIMO,

ET DOCTISSIMO

MEDICO

P. BORELLO

MEDICO REGIO.

ISAACVS CATTIERVS, S. P. D.

RATVM est & indubitatum artem Medicam ratione & experientia duci, quæ duo ſunt veluti crura quibus ſtat firma tota eius compages, atque ſtructura: horum namque alterutrius ope ſi careat, vacillat; ſi vtriuſque fulcro deſtituatur corruit, jacetque penitus iners & inutilis; Et quemadmodum ait Hippocrates lib. de Fracturis ὅλον τὸ ἄχθος τοῦ σώματος οἱ πόδες ὀχέουσιν, *ita hæc duo ſunt veluti columina, quibus hæc ars innititur, & ſtabilitur: ſiue duo ſunt lumina, quorum alterutrius vſura orbatus qui ampliſsimum Medicinæ ſtadium percurrit, in multis ſalebris hæret, & periculis ineluctabilibus objicitur.* Ἀμφιδέξιος *debet eſſe qui hancce artem exercet, & vtroque hocce organo veluti bina manu ad agendum expedita inſtructus, qui ægrotanti ho-*

mini ſuppetias laturus eſt. Artem primum experientia fecit, ratio vero deinde perfecit; nec enim eius theoremata atque dogmata, niſi ex variis obſeruationibus, & collectionibus fuere conſtituta; proinde Empiricorum ſecta omnium prima extitit, cuius ſectatores Philinum Coum Hippocratis conciuem, vel Acronem Agrigentinum Empedoclis diſcipulum authorem prædicant: Empedocles autem ſub Artaxerxe an. mundi 4753. & ante Chriſtum 439. vixit, quo tempore floruit etiam Hippocrates. Experientia primùm diæteticam inuenit vt teſtatur Hippocrates l. de veteri Medic. cum homines per ægritudines cibos mutantes iuuarentur; compertumque fuiſſet eos quibus ventriculus erat infirmior, ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς καὶ θηριώδεος διαίτης lædi; ſic & Galenus lib. de ſubfigur. empirica ſcribit. Primis temporibus vt credi par eſt noxia pariter & innoxia, ſimilique modo vtilia & inutilia obſeruari cœperunt, & ibidem. cum vnius hominis vita ad omnium inuentionem ſufficere nequeat, longi temporis obſeruationes hiſtoria colligit, vt eius beneficio tanquam ex multis tot ſæculorum hominibus, vnus efficiatur eruditiſſimus: dicitur autem experientia cognitio rerum ſingularium per vſum reperta, differtque ab arte quod hæc ſit rerum vniuerſalium; hancque eſſe cauſam ait Ariſtoteles propter quam

experti id quod intendunt magis consequuntur, quam qui rationem sine experientia sequuntur, καὶ μᾶλλον ἐπιτυγχάνοντας ὁρῶμεν τοὺς ἐμπείρους, τῶν ἄνευ τῆς ἐμπειρίας λόγον ἐχόντων. *& paulo infra subdit si quis rationẽ absq; experientia teneat, & vniuersale quidem cognoscat, quod autẽ in eo particulare est ignoret, sæpe numero à sanatione aberrabit: id .n. magis sanabile est, quod singulare est. Experientia, ex Galeno, eorum est quæ sæpius eodemque modo visa fuerunt obseruatio & memoria; addit vero lib. de subfigur. empir. forte præstaret solam ponere memoriam cum sub illa obseruatio contineatur; neque enim memorari possumus ea quæ sæpe eodem modo perspecta sunt, nisi prius illa obseruauerimus; nec potest comparari illa cognitio experimentalis, nisi factis pluribus obseruationibus circa singularia, triplicisque instrumenti beneficio, nim.* αὐτοψία *seu propria inspectione, historia seu aliorum relatione, & transitu ad simile, propterea ait ibidem Galenus, obseruatio memoriam, & memoria experientiam peperit, à qua ars proxime emanat. Plurimum igitur vtilitatis adferunt obseruationes in arte Medica, nec à Medico rationali contemnendæ veniunt: in morbis enim quorum causa latens atque abdita est, vel curatio difficilis, fluctuantem medentis animum erigunt, & à vero cura-*

tionis tramite ſæpe deflectentem dirigunt: harum auxilio progreſſus fit ad analogiſmum, dogmaticorum ſcilicet Medicorum, (qui propterea ἀναλογιστικοὶ dicuntur) rationem, qua ex re euidenti & ſenſibus manifeſta, deducuntur in alterius obſcuræ cognitionem; dumque morbi cauſa ignota eſt, & remedium non manifeſtè indicatur, coguntur à ſimilibus ad ſimilia tranſire: ſic hydrargyroſis luis venereæ extrema anchora, vltimumque præſidium, excogitata fuit atque inuenta, poſtquam obſeruauiſſent Medici hydrargyrum ſcabiem, vlceraque maligna ſæpius ſanare, quæ cætera remedia non poterant; cumque ſimiles affectus in lue venerea ſæpius contingentes animaduerterent, idem quoque remedium ad hunc morbum profligandum vſurpare poſtea decreuerunt. Aliter tamen ſe gerunt in hoc tranſitu ad ſimile dogmatici, quàm empirici: hi enim credunt tantùm iis, quæ vel ſenſui patent, vel memoriæ per ſenſum mandata ſunt, atque plurima indeterminate agunt, & plus æquo confidunt hiſtoriæ: dogmatici vero præter hæc, illis quoque quæ ex naturali rerum conſecutione per rationem acquiri ſolent, fidem adhibent, vt ait Gal. lib. de ſubfig. empirica: vtq; in vtriſq; ἡ τοῦ ὁμοίου μετάβασις diſtingueretur, factum eſt vt empiricorum diceretur epilogiſmus, ratio ſcilicet non recedens

ab his quæ ſenſibus percipiuntur, & manifeſta ſunt; dogmaticorum vero analogiſmus. Quàm diuerſa ratione tranſitu ad ſimile vtantur Empirici, & rationales, præclare docet Galenus lib. de opt. Sect. ad Thraſybulum, aitque Empiricum Symptomatum omnium concurſum obſeruare, non ſecernendo vtilia ab inutilibus, & variante quocumque modo Symptomatum concurſu, curationem quoque mutare: quæ curandi ratio non ſemper conuenit, quia aliquando mutanda eſt aliquando non: ſic ἐμπροστότονος & ὀπιστότονος licet diuerſam habeant faciem, & ſymptomatum cateruam, eandem tamen curandi rationem obtinent: aliquando vero ſimilis eſt prorſus ſymptomatum concurſus, non tamen eadem competit curatio, veluti in ſanguinis reiectione ex ruptione & eroſione; proinde rationalis Medicus diſtinctione vtitur, atque vbi ſymptomatum concurſus in aliquo inutili diſcrepat, curandi rationem non ideo immutat: vtilia autem ſymptomata ſunt quæ deſumũtur à cauſis, à locis affectis, & à virtute: ad hæc enim tria reſpiciens Medicus rationalis, etiam in morbo occulto ſemper remedium accommodatum virtute analogiſmi comperiet, auxilij quidem genus à cauſa, vtendi modum à loco, menſuram vero à virtute, ita vt cauſa eadem exiſtente, loco vero & facultate diuerſis idem remedij

genus insinuetur, sed mutetur vtendi ratio, & contra: egregie Galenus initio lib. 3. meth. medend. Empiricorum & dogmaticorũ discrimen vnâ cum experientiæ & rationis coniugij necessitate his verbis declarat οἱ μὲν οὖν ἐμπειρικοὶ δι' ἐμπειρίας εὑρίσκεσθαι πάντα φασίν. ἡμεῖς δὲ τὰ μὲν ἐμπειρίᾳ, τὰ δὲ λόγῳ. μήτε γὰρ ἐκείνην ἱκανὴν εἶναι πάντα, μήτε μόνον εὑρίσκειν τὸν λόγον. *Id est, Empirici quidem per experientiam inueniri omnia contendunt: nos partim experientia partim ratione: neque enim illa ad inuenienda omnia sufficiens est, vt neque sola ratio. Fallit sæpe experientia nisi ratione illustretur & corroboretur, propterea Seneca lib. 6. de beneficiis cap. 18. multos inquit fortuita sanant, nec ideo remedia sunt, & alicui in flumen cecidisse frigore magno causa sanitatis fuit, quomodo quorumdam flagellis quartana discussa est. Hæc ob oculos posui (* Mi Borelle*) vt quæ inter medendum sedulò à te annotata fuere & fideliter conscripta, veluti empirica & rationali Medico indigna non temere damnentur; nec propterea ab incœptis tuis desciscas, quæ tuam industriam diligentiam, indefessumque laborem, addo &* πολυμαθίαν *singularem produnt, cuius egregia sunt monumenta variæ illæ lucubrationes, quarum vel soli indices libro antiquitatum Gallicarum nuper à te in-*

lucem edito præfixi, in tui admirationem nos trahunt; tot enim peragendis nedum ætas tua; ſed nec hominis æuum ſufficere poſſe videtur; ex his tamen quamplurima ad finem iam fœliciter perducta ſunt quæ prope diem publicæ vtilitatis ergo in vulgus emiſſurus es. Nunc vero prodeunt obſeruationes tuæ Medicæ multò auctiores & locupletiores quàm antea, ex quibus ſalutares fructus ſemper colliget, qui has ad legitimos vſus referet, quique eiuſmodi caſus varios & experimenta attente leget & ponderabit, in artis operibus procul dubio euadet exercitatiſsimus; iter enim ad exercitationem indicant, inquit Galenus. Cæterum dum ad hoc ſcribendi genus animum appuliſti quamplurium celeberrimorum virorum veſtigiis inſtitiſti, qui obſeruationes ſuas & experimenta poſteris benigne communicarunt, è quorum numero ſunt Schenckius, Diomedes Cornarius, Valleriola, Foreſtus, Marcellus Donatus, Epiphanius Ferdinandus, Felix Platerus, Iacobus Oëtheus, Ieſſenius à Ieſſen, Ioan. Rudolphus Camerarius, Gregorius Horſtius, Dominicus Panarolus Romanus Medicus, Ioan. Vvierus, Ioan. Vvittichius, Iodocus Lommius, Matthias Cornax, Petrus Matthæus Roſsius, Philippus Hechſteterus, Vvolfgangus Gabelchouerus, Philippus Gruelingius, Ioannes

Henricus Freytagius, Amatus Lusitanus, Rembertus Dodonæus, Antonius Beniuenius, Ioan. Chiffletius, Marsilius Cagnatus, Ioan. Langius qui multas obseruationes epistolis suis inseruit, Henricus ab Heer, Seuerinus Eugalenus, Nicolaus Fontanus, Petrus Letichius, Ioan. Fabricius Hildanus, Zacutus Lusitanus, Philippus Salmuthus, & alij qui similibus obseruationibus, tum ad praxim, tum anatomiam pertinentibus, opera sua Medica exornarunt, vt Fallopius, Iulius Cæsar Arantius, Bartholom. Cabrolius, Ambros. Paræus, Alexander Benedictus, cuius opera Nancelij manu correcta, in musæo suo libris refertissimo seruat vir clarissimus, mihique amicissimus Dom. Stamples Serenissimi Aurelianensium Ducis & Regis auunculi Medicus. His adde Sebastianum Meierum qui de obseruationum vtilitate scripsit epistolam, quæ Fabricij Hildani obseruationum Chirurgicarum centuria secunda, Geneuæ in 8. excusa extat. Possent symbolam suam multi conferre, qui ex artis operibus non paruam gloriam adepti sunt; sed vel illud bonum nobis inuident, vel ipsis per otium non licet singula quæ quotidie obseruant litteris exarare & publici iuris facere: pauca quorũ nũc recordor tibi expetenti cõmunicare non renuo, plura suppeditaturus si occasio & tempus darentur. Vale.

CALCVLI INNVMERI inter meiendum excreti.

OBSERVATIO I.

VIR quidam ad Lutetiam litis defendendæ cauſa profectus in inſula Palatij habitans apud D. *Le Cler* piſtorem, annos natus circiter 45. renum calculo laborans diris admodum cruciatibus vexabatur per tres aut quatuor dies. Hic poſt vſum enematum, venæ ſectionis, purgationis blandæ, ſemicupij, & olei amygdalarum dulcium per expreſſionem abſque igne extracti, cum aqua ſtillatitia parietariæ intus ſũpti, tandem excreuit vna hebdomade pluſquam centum calculos, cicerum magnitudinem, colorem, & figuram referentes, lateribus quibus ſcilicet adhæſerant quodammodo depreſſos. Cumque ab his tormentis per menſem liberatus eſſet, in ea denuò incidit, totidemque vnà cum vrina excreuit lapillos: ſic autem miſeram vitam degens, quia non amplius negotijs poterat eſſe intentus, de reditu in patriam cogitauit; Sed iter ſuum peragendo vi morbi coactus eſt in diuerſorio commorari, vbi ſymptomatum ſæuitia è viuis diſceſſit.

Quis miſeram illam fœcunditatem non mirabitur?

SCHOLIVM.

Similem fere legimus hiſtoriam apud Felicem Platerum lib. 3. obſeruationum pag. 838. Quam Franciſcus Colutius Veliternus tranſtulit in ſuum librum de querelis nephriticis : ibi enim refertur Theologum quemdam Milhuſanum, calculos bis mille & plures mingendo paucorum annorum ſpatio reddidiſſe. Miror ſane in hominis renibus talem reperiri lapidicinam, è qua tot lapilli eruuntur ad corporis fabricam euertendam potius quam conſtruendam comparati : Renum amplitudo talis non videtur vt poſſit numeroſam illam calculorum ſtuticationem ſuo ſinu complecti, quare neceſſe eſt vt de nouo illi generentur multi exiguæ magnitudinis, veluti in ouorum productione fit, vnuſque poſt alium continuò ſuccreſcat. Hæc renum calamitoſa feracitas deploranda eſt; tantum enim abeſt vt illa ætatis progreſſu imminuatur atq; euaneſcat, quin potius augetur vireſq; acquirit, eundo. λίθων μὲν ὦν εὐφυῆ γεννᾶν ἐς ἄγονον τρέψαι ἀδυνάτον. ῥηΐτερον μὲν γὰρ μήτρην ἄτοκον θέμεναι ἢ νεφροὺς λιθιῶντας ἀλίθους inquit Aretæus l. 2. de curat. diuturn. c. 3. Quare autem ætas prouecta ſit calculorum renalium feracior, rationem petendam eſſe exiſtimo, tum ex parte excrementorũ quæ hac ætate magis redundant, tum ex caloris innati debilitate, cuius eſt coquere alimenta, excrementa ſecernere & expellere, & omnia naturæ opera, quæ in nobis peraguntur, perficere : Hicque debilitatur tam ab intemperie frigida quam calida

vt in febribus videre eſt, ita pueris calculus veſicæ familiaris eſt propter eius partis imbecillitatem; proindeque in vtriſque intemperaturis reperiri poteſt calculorum concretio, non quod exiſtimemus tantum in corpore dari frigus vt illo concreſcat materia calculoſa, nec tantum calorem vt illam inſtar laterum excoquat atque induret, ſed quod natiuus calor partium in quibus calculus generatur ita ſegnis hebeſque reddatur, vt materiam illam excrementitiam digerere, excernere, atque expellere non valeat, ſed fiat veluti tranſcolatio tenuioris partis, craſſiori atque terreſtriori ſubſiſtente veluti fit in lexiuijs; quod autem adeo facile in renibus ſubſiſtat, cauſa eſt anguſtia viarum, atque meatuum per quos tranſit materia illa calculoſa, quæ ipſis propte adhæreſcit, citòque concreſcit, aquoſiori parte ſeparata, propter ſcilicet internum coagulationis principium, quod quidem nil aliud eſt, vt exiſtimarunt plerique recentiores, quam ſpiritus quidam ſalinus, materiam terreſtrem & fæculentam in tophos calculoſque coagulans, qui per nouum materiæ appulſum augentur, & multiplicantur: idque per experimenta chymica comprobant, quibus videre eſt ſpiritum vrinæ, aut ſpiritum ſalis alijs ſpiritibus vel oleis affuſum, ea in butyri vel vnguenti formam coagulare, quorum exempla legi poterunt apud Matthiam Vntzerum tractatu de nephritide. Huius ſententiæ fuit Theophraſtus Paracelſus lib de morb. tartar. quem plures ſequuti ſunt vt Crollius in præfat. baſilic. nec ab ea opinione recedunt Matthiolus præfat. in 5. Dioſcorid. Felix Platerus praxeos tom. 2. cap. 12. Anſelmus Boëtius lib. 2. de gem-

mis cap.302. vbi preclare docet quomodo in corpore humano lapides generentur: Sennertus lib. 2. inſtitutionum partic. 2. cap. 9. & practicæ medicinæ lib. 3. pratic. 7. ſect. 1. cap. 6. & capite 11. libri de conſenſu & diſſenſu galenicorum & chymicorum: Beucrouicius eleganti quem de calculo conſcripſit libro. cap. 6. & Riuerius praxeos medicæ lib. 14. cap. 1. Hofmannus in inſtitutionibus medicis lib. 3. cap. 123. non multum ab his diſſentire videtur, dum ſerum calculi cauſam materialem ſtatuit, quatenus ei mixtæ ſunt exhalationes plurimæ quibus ineſt Salſedo; ſed humorem quembibet craſſum & præſertim pituitoſum adiungit; atque inde eſt ratio cur calculi generentur in omnibus partibus; cum enim ſerum ſit ὄχημα τῆς τροφῆς per omnes decurrit, & poteſt illi iungi pituita.

Calculus inſignis & inæqualis, pulueris cuiuſdam aſſumpti vſu per vrinam excretus.

OBSERVATIO II.

DOm. Salé pictor ingenioſus, doloribus nephriticis ijſque acutiſſimis conflictatus fuit varijs exhibitis & abhibitis remedijs tum generalibus tum particularibus, & preſertim emulſionibus ex quatuor ſeminibus frigidis maioribus mundatis, & decocto radicis altheæ, & taraxaci paratis, non ceſſauit dolor ipſū miſere excrucians;

ſemicupij tamen vſu remittebatur, ſed mox idem recurrebat: tandem morbi crudelitatis & diuturnitatis pertęſus, à fœmina quadam accepit puluerem quem ad ʒ. 1. cum vino albo ſumpſit, à cuius hauſtu calculum inſignem inæqualem non ſine dolore per vrethram excreuit, meliuſque inde ſe habuit. Hunc puluerem quem vidimus & manu tractauimus, ex odore & ſapore, è radice enulæ campanæ exſiccata factum fuiſſe iudicauimus. Ex hac obſeruatione colligi poteſt in nephriticis doloribus corpore conuenienter vacuato, viiſque emollientium vſu relaxatis, & humorum feruore contemperato, interdum locum dari diureticis, vt arenulæ ſiue calculi ad veſicam detrudantur, modò grandior calculus non conijciatur, alioquin illum in caput vreteris propellendo grauiores dolores excitarent.

Calculus veſicæ grandior quam vt potuiſſet ægro ſuperſtite extrahi, cum alio minore inter veſicæ membranas deliteſcente.

OBSERVATIO III.

ANno domini 1647. menſe iunio inuiſi apud Dom. le Ferreur Pharmacopoeum Regium vna cum peritiſſimo lithotomo dom. Collo, D. Challier dictum vulgò la Sonde Chirurgum in cohorte D. de Verneüil apud Batauos, annos natum circiter quadraginta, ſtatura mediocri, corpore quodammodo craſſo; in quo vrinam labo-

riosam & ſtranguriosam admodum comperi, viresque ex itineris labore fractas; adeo vt post ipsius calculi per catheterem explorationem, ingrauescentibus ſymptomatibus illas cyſtotomiæ ferendæ pares non iudicauerim; cui ſententiæ comprobandæ non defuit euentus cum enim in dies cruciatus illi ingrauescerent, viresque collaberentur fato tandem functus eſt. Aperto cadauere renes vrina diſtenti & turgidi reperti ſunt, quibus diſſectis copioſa effluxit, vreteres admodum lati, in veſica calculus inuentus eſt ponderis vnciarum quatuor cum ſemiſſe, totam veſicæ capacitatem replente vnà cum altero exiguo in ipſius veſicæ ſubſtantia deliteſcente, hepar liuidum & corruptum, quemadmodum & pulmones deprehendi, propter materiæ ſeroſæ tam ad partes naturales quam ſpiritales refluxum.

SCHOLIVM.

Hic lapillus intra duplicem veſicæ membranam latens haud dubiè in majorem molem excreuiſſet, ſi vlterius vita iſtius ægrotantis, prorogari potuiſſet, atque in hac veſicæ parte veluti ſaccum quemdam à priori veſicæ cauitate diſtinctum efformare potuiſſet. Hoc exemplum (credo,) nobis veluti digito monſtrat quomodo in quibuſdam calculoſis veluti duplex veſica efformetur: ſuo enim pondere atque mole calculus paulatim creſcens diſtendit & à ſe inuicem veſicæ membranas ſeiungit, ſibique amplum parat quo contineatur ſpatium, ſacci cuiuſdam in modum à priori veſica dependentis effictum, atque rupta vel exeſa interiori eius membrana peruium:atque

Riolanus

Riolanus lib. 2. anthropogr. illud idem obſeruat. hominis veſica, inquit, interdum intus ſaccum ſiue foueam habet extra capacitatem inferne protuberantem in qua ſæpe grandiores lapides nidulantur & latitant, qui immiſſo cathetere detegi ac deprehendi non poſſunt. Simile quid in magni Caſauboni aperto cadauere inuentum fuiſſe narratur, in cuius veſicæ cauitate veluti cuniculi exſculpti erant, quorum cauernulæ infinitis rotundis lapillis ſcatebant, & ad ſiniſtrum latus perforatum erat veſicæ corpus & peruium; rotundo foramine in ſaccum ſiue quandam veſicæ ἔκφυσιν deſinens, eamque craſſam atque ſpiſſam, eò nimirum propter partis imbecillitatem confluente ſanguine; in cuius veſicæ addititiæ fundo ingens ſaburra putris & olidi muci ſeu phlegmatis vitrei reſidebat; quam quidem veſicæ conformationem ab ipſis naturæ primordiis factam fuiſſe quidam exiſtimarunt. Ex hac autem obſeruatione colligitur inſuper nullum locum calculi extractioni relictum eſſe, vbi grandior factus eſt, & ad extrema ventum eſt: temeraria enim eſt tunc temporis veſicæ ſectio, quæ alias multis profuit; cum extrahi non poſſit calculus, niſi magno vulnere inflicto quo veſicæ corpus integrum diſſecatur atque effringitur, vireſque dolorum & cruciatuum immanitate exhauſtæ ſunt.

Vesica per medium eius corpus vulnerata quæ perfecte coaluit.

OBSERVATIO IV.

NOn longè à vico dicto BVSSY S.GEORGES sex leucis à Lutetia dissito, vidi Pastorem quemdam grauiter vulneratum : hic cum alio dimicans in terram prona facie ceciderat, huicque humi jacenti aduersarius latum cultrum, quem præ manibus habebat, in perinæum adegerat, ita vt amplo vulnere medium vesicæ corpus dissectum fuerit : effluebat continuò per vulnus vrina, neque eius guttula per vrethram stillabat : cum bono corporis esset habitu commoda victus lege instituta, solo balsami Arcæi in vulnus instillati vsu perfecte curatus fuit. Hunc curauit peritissimus Chirurgus mihique affinis D. Philippus Godde.

SCHOLIVM.

Solemne illud est Hippocratis aph. 18. sect. 6. cui persecta fuerit vesica, aut cerebrum, aut cor, aut septum transuersum, aut tenue quoddam intestinum, aut ventriculus, aut iecur, lethale est. Et in coacis moriuntur autem maxime ex vulneribus, si cui cerebrum vulneratum fuerit, aut medulla spinalis, aut hepar, aut diaphragma, aut cor, aut vesica, aut aliqua ex iis venis quæ crassiores sunt. Hæ sunt enim partes corporis quarum officio vita carere nequit, proindeq; earũ vulnera

sunt mortifera quod intelligendum est ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ· multa siquidem ex insperato contingunt in morbis. Sic Gal.l.8. de vs. part. sub finem narrat se vidisse incredibile spectaculum in Smyrna vrbe Ioniæ, percuratum scilicet vulnus in adolescente, quod penetraret ad anteriorem ventriculum cerebri. καὶ ἡμεῖς ποτε τὸ παράδοξον ἐκεῖνο θέαμα, τὸ ἐπὶ τῆς ἰωνίας ἐν σμύρνῃ γενόμενον ἐθεασάμεθα, τὸν τρωθέντα νεανίσκον εἰς τὴν ἑτέραν τῶν προσθίων κοιλιῶν εἶτα περιγενόμενον, ὡς ἐδόκει βουλήσει Θεοῦ, ἀλλ' οὐκ ἂν οὐδ' ἐπ' ὀλίγον ἐξήρκεσεν ἀμφοτέρων ὁμοῦ τρωθεισῶν. Memoratu digna est obseruatio quæ est 34. quam scripsit Cabrolius de rustico quodam, cui portio cranij vna cum cerebri altera portione abscissa fuerat, quem cum ita sauciatum videret, ipsum soli prognostico reliquit: at alterius rustici ope qui linamenta & linteamina omnia larido liquato, & multoties abluto insuccata apponebat, præter spem omnium curatus est, quod ipsum docuit de salute cuiuscumq; vulnerati nunquam desperandum esse. Hollerius comm. in aphorism. laudatum, mentionem facit cuiusdam militis suspensi, cuius dissectioni præfuit, in quo vulnus obductum cicatrice in parte carnosa diaphragmatis deprehensum est. Multæ historiæ pariter fidem faciunt vulnerum, tum ventriculi, tum vesicæ curatorum; nec alterutrius partis sauciatæ facilior est curatio, cum vtraq; sit membranosa; at prioris exemplum habemus in cultriuoro illo prussiaco cui facta est sectio ventriculi die 9. Iulij an. 1635. versus sinistram hypochondrij partem ad duos transuersos digitos sub nothis costis, secundum

rectitudinem, eoque successu absoluta est, vt non tantum culter decem transuersos pollices longus exinde extractus, sed & homo ipse sanitati restitutus fuerit. Huius curatio descripta fuit à Daniele Beckero Dantiscano Medicinæ Professore in academia Regiom. Et Dom. Ion. Clau. DE LA COVRVEE, nunc Reginæ Poloniæ Medicus historiam conscripsit similem, cuiusdam insanientis in vico quatuor leucis à Lutetia dissito habitantis, qui cultrum vna cum craticulæ ferramentis vorauit, è cuius dorso cultri lamella extracta fuit, manubrio quod erat eburneum per moram in ventriculo liquato & consumpto, atque intra sex hebdomadas eius curatio absoluta fuit: antequam vero culter educeretur vaginam cultri quam simul vorauerat ano deiecit, & duobus mensibus elapsis aliud ferrum è dextro epigastrio eductum fuit, post quinque menses è sinistro epigastrio erupit cochlidium ferreum semipede longius: vulnera autem similiter sanata sunt.

Quæ igitur de vulnerum vesicæ curatione referuntur fidem superare non debent; non enim eius substantia est penitus membranosa; constat siquidem duplici membrana propria, quarum externa carnosa est; imo hanc Bartholinus cum Aquapendente musculum esse asserunt totam vesicam circumdantem, vt eius in vrinæ emissione contractioni inseruiat; proinde illa vulnerata agglutinari & coalescere potest, licet cum aliqua difficultate; nec plane est ἀσύμφυτος vt asserit DURETUS, com. in coacam prædictam, nisi, ratione tunicæ eius interioris quæ neruea est, & ἄναιμος καὶ ἄσαρκος existit, ille intelligatur. Suntque plu-

tima eius vulnera inquit Hollerius com. in prædictum aph. quæ non possunt coalescere; non tamen lethalia existunt: plurima vero fuerunt, quæ ad perfectam sanationem deducta sunt. Quod pluribus tum veterum, tum recentiorum historiis confirmari potest. Galenus initio de locis affectis refert historiam cuiusdam adolescētis Mitylenis, qui circa sedem gladio sauciatus, vulnere satis profundo, tribus primis diebus neque cibum, neque potum, ingessit, quarta vero die, adhibitis prius remediis, cibum sumpsit ac bibit quoque deinde occidente sole iterum adhibita curatione, vrinæ circiter quatuor heminas per vulnus excreuit, cum antea ex quo vulneratus erat, nihil vrinæ reddidisset. Tum vero ab onere quo circa pubem grauabatur se perfecte liberatum esse dixit. Itaque procul dubio constabat in hoc vesicam fuisse vulneratam; atque interpositis quibusdam addit Galenus. Percussus ergo valide quidam (scil. hic iuuenis) in ea parte, quæ femen appellatur, Græci perinæon vocant, inflammatione suborta in vulnere, vrinam reddere non potuit; at vesica ipsa vtpote plena, manifeste secundum circumscriptionem intenta erat: huïc ne irritaretur inflammatio, æneam fistulam adhibere noluimus, sed aqua calida affusa perungere satius putauimus: cumque tribus horis sic eum tractassemus, tensione non parum relaxata ac dolore, vt ipsemet fatebatur, non ita grauiter infestante, iussimus vt vrinam reddere tentaret: interim cum nos vesicæ tumorem ad inferiores partes impellendo sensim premeremus, iuuenis vrinam reddidit. Ex hoc loco colligit Iacotius com. in coac. vulnera vesicæ neque necessario ne-

quę semper esse Lethalia. Refert Felix Platerus libro 3. obseruationum suarum pag. 797. Piscatorem quemdam Basiliensem sarcite laborantem in teste dextro, superuexisse læsa à lithotomo, inter sectionem sarcitis vesica: cum enim sarcites in immensam molem excreuisset, illam esse amputandam decretum est, sectioque in inguine facta fuit; quam dum administraret Lithotomus, & separaret illam carnositatem, casu vesicam illic quoque nimia distentione ampliatam vulnerauit, atque vrina maximo impetu in altum prosiliit, postea teste illius lateris execto, sarcitem successiue mensis fere spacio amputauit, vrina interim continuò, vnà cum frequenti arenularum copia per vulnus emanante, nec per penem nisi guttatim extillante. Tandem vulnere sanato, fistula in inguinis regione remansit, per quam immisso cathetere breui, quem continuo gestabat, vrinam totum biennium incolumis alioquin reddidit, neque per penem amplius eminxit. Postea sensim ampliato foramine ad vrinam dies noctesque retinendam; turunda coniformis ex panno formata intrusa est, quam supra annos viginti, nihilominus obambulans sanus alioquin & fere decrepitus gestabat.

Quia autem in nostra obseruatione, ad illa vulnera agglutinanda balsamum seu linimentum quoddam à Francisco Arcæo inuentum laudauimus, huius formulam in gratiam studiosorum hic apposuimus, qualis extat apud Arcæum lib. 1. de vulneribus capitis, cap. 1. pag. 22. ℞. therebinth. clar. & emplast. de gum. elem. an. vnc. 1. sem. pinguedinis castrati vnc. 11. pinguedin. porcin. antiq. vnc. 1. liquefiant ad igné & fiat linimentũ

Hoc, quoties vſus erit ad ignem liquefacto gallinaceæ plumæ extremo vulnus leuiter inungitur.

Inteſtini vulnerati curatio.

OBSERVATIO V.

NOn ita pridem iuueni cuidam ſtatuario, quem inuiſi, ex ſaltu in ſcrotum delapſa ſunt inteſtina, quæ, cum domum deportatus eſſet & in lectum repoſitus, Chirurgi dexteritate in ventris capacitatem reducta fuerunt. Poſtea abſceſſus factus eſt paulo ſupra inguen, quo ſponte aperto alui fæces liquidæ excretæ ſunt, quibus inſpectis non dubitauerunt Chirurgi inteſtinum fuiſſe apertum: ſed cum ſolutio illa continui ex inteſtini eroſione à retento pure facta eſſet, futuram inutilem iudicauerunt; multis diebus elapſis accitus ego, præſcripſi potionem ex infuſo rhei & catholici cum ſyrupo roſar. Deinde potiones vulnerarias ex radice ſymphyti ma. foliis agrimonij, bugulæ veronicæ in hidromelite coctis paratas, & emplaſtrum vlceri ſuperimponendum quod apud Arantium habetur lib. de tumoribus cap. 42. quod ad inteſtini ieiuni in vmbilicum prolapſum ibi commendatur cuius hæc eſt deſcriptio. ℞. Aloës, maſtiches, thuris, ladani ſuccini, gummi tragacanth. gumm. arab. an. ℥.ij. biſtort. hypociſtid. acaciæ, ſang. drac. bol. armen. orient. gallar. an. ℥.1. ſem. cum cera citrina, terebinthina, & pice nauali q. ſ. fiat ceratum ſ.a. quod bene adhæreat, puluilloque ſuperpoſito faſcia de-

deligetur. Horum vſu vlcus melius ſe habuit, detergeri viſum eſt, & carne impleri, nec fæces per illud vt antea iam excernuntur: nihilominus tamen adhuc ſub iudice lis eſt. Sic nuper ad me relatum eſt curatum & perfecte ſanatum fuiſſe iuuenem in carcere detentum, qui in ſingulari certamine, quod vulgò duellum vocant, vulnus in inteſtinis acceperat: at infortunatus ille, eò quod ſpreto Regis decreto prælium iniuerat, laqueo ſuſpenſus fuit, & ſtrangulatus.

De melancholico dictu quædam ſtupenda.

OBSERVATIO VI.

IVuenis quidam annum agens circiter 25. me conuenit, dixitque ſe grauiſſimo vexari incommodo quod dictu horrendum erat, vixque quale eſſet illud propalare ſe auſurum aſſeuerabat. Ipſum vero reſpiciēs, animaduerti atrocem vultum ὀφθαλμοὺς ἐγκοίλους, totum corporis habitum ſquallidum & ſiccum, ipſumque proinde iudicaui melancholicum; cum inſtarem opus eſſe ſi vellet ſanari, vt illud declararet Medico, verecundus retulit ſibi inuito & reluctanti cum verſaretur ſolus in cubiculo, ab aliqua vi interna diduci & aperiri buccas, linguamque moueri, & ad vocabula plurima proferenda impelli, atque ſæpe lingua & labiis immotis vocem in faucibus formari & dearticulari, cuius miniſterio quæcumque in vita patrauerat flagititia ipſi exprobraban-

tur, & ad Deum abnegandum cogebatur & impellebatur his verbis *abnega abnega Deum.* Hic admonitus fuit à Theologis quos consuluit, vt diuino cultui & precib⁹ assiduè vacaret; deinde me aggressus est vt corporis sui curam haberem. Ego hæc terriculamenta humoris atri & melancholici hypochondria obsidentis mentemque percellentis esse ἔγκονα existimans, ipsi præscripsi enemata frequentia, venæ sectionem, purgationem ex interuallis repetitam, modò ex infus. fol. orient. epithym. tamarind. cass. crem. tartar. in decoct. capillar. in quo confectio hamech dissoluebatur & syrup. de pomis comp. modò ex ellebori nigri & senn. orient. extracto, è quo pilulæ formabantur: interim semicupium ingressus est per plures dies, hoc temporis spacio serum lactis depuratum in quo summitates fumariæ macerabantur, ingrediendo balneũ, quotidie assumebat. His remediis vsurpatis ad perfectam sanitatem & εὐθυμίαν deductus fuit, quique prius erat ἀπάνθρωπος factus est φιλάνθρωπος, cuique πρόσωπον κατηφὲς aderat, factum fuit ἐῤῥωμένον.

SCHOLIVM.

Similes quodammodo historiæ referuntur à Felice Platero lib. 1. obseruat pag. 44. & 45. ibi enim legitur pio alioquin & docto cuidam in iuuentute accidisse, vt aliquando de Deo cogitanti vel precibus intento, impiæ cogitationes in mentem venirent, quas subito ex animo delere non poterat, quin subinde redeuntes ad impia quædam in Deum efferenda eum stimularent, quod illum mirum in modum angebat: hoc etsi cres-

cente ætate rarius illi accideret; tamen ad profe-ctam ætatem vſque, hæc tentatio eum comitata eſt, veluti per acceſſiones eum inuadens. Sic narrat ibidē mulierē quandam religioſam alioquin, & probam, frequenter eo vſq; fuiſſe tentatam, vt ad Deo maledicendum & blaſphemandum tacite ſibi viſa ſit cogi, maxima animi cum anxietate, & perturbatione graui qua angebatur, ſæpe conqueſtam eſſe, ipſumque vt ei ſuppetias ferret rogaſſe: quærenti autem quid illud eſſet, clam magno cum gemitu multiſque cum lachrymis ipſi primo aperuiſſe continuò ſollicitari & impelli ſe ad maritum noctu dormientem confodiendum adeo vehementer, vt vix ſibi temperare poſſet, licet maritum præ omnibus mortalibus amaret, & pro ipſo mori ſe eſſe paratam diceret. Hanc conſolatus, inquit Platerus, adhibita cura per venæ ſectionem, varias & multas euacuationes Deo iuuante in integrum reſtitui.

Hæc diaboli eſſe ad malum incitamenta perhibent Theologi, quem morborum cauſam externam eſſe aliquando, non inficiantur Medici. Ita Fernelius 2. de abdit rerum cauſ. cap. 16. ſcribit. Quidam non ita pridem quum per æſtus nocte vehementer ſitiret, è ſomno ſurgens, potu non inuento obuium malum forte prehendit, id mandens fauces ſibi quaſi manu præcludi ſtrangularique ſenſit, ſimulque à ſubeunte Dæmone iam obſeſſus, viſus eſt in tenebris videre ſe à prægrandi nigerimoque cane vorari, quæ poſtea, reſtitutus integra mente, nobis ordine recenſuit; ſed præterea humorem melancholicum, qui diaboli balneum vulgò dicitur, cauſam eſſe proximam ſtatuunt horum affectuum, qui in imagina-

tionis & ratiocinationis deprauatione consistunt: mirum enim dictu est quam varias excitet in corpore humano tragœdias humor hic, dum plus æquo cumulatur, vel qualitatem cerebri temperamento, & spiritibus infensam adipiscitur, siue illa sit frigiditas & siccitas, quæ qualitates vitæ insidiantur, & principibus edendis functionibus cerebrum inhabile reddunt, siue sit crassities & color ater quibus spiritus segnes, torpentes, atque caliginosi efficiuntur, qui deinde spectra varia, speciesque terribiles imaginationi repræsentant: siue sit qualitas quædam venenata & deleteria, quæ proprie & necessario nec calida, nec frigida sit; sed potius maligna propter certum putredinis modum huic humori proprium, qui spiritus & cerebri temperaturam naturalem corrumpat; vnde mores agrestes, syluestres, & ferini acquiruntur, humani vero deperduntur; propterea homo in hunc affectum incidens, qui antea ad societatem natum erat animal, secessus quærit, ἀπανθρωπίαν & μισανθρωπίαν veluti belluarum pelles induit, quiq; prius erat εὔθυμος καὶ εὐμαθὴς fit δυσάνιος· siue tandem horum funestrorum symptomatum causam dicamus esse spirituum inopiam & paupertatem, qua laborant melancholici, eò quod crasior sanguis, ad spirituum generationem in hac corporis constitutione reperiatur, vnde sæpe animo linquuntur & incidunt in lipothymiam, nec sanguinis vacuationem facile ferunt. Quod quidem vini effectu contrario clarius efficitur; illud enim moderate sumptum, vt pote spiritibus refertisimum, tristitiam discutit, nec melancholicis hac ratione prorsus inutile & infructuosum; atque adeo hic

ſpirituum defectus forſan cauſa eſt (ſi ita mihi liceat Philoſophari) propter quam multis infarctibus & obſtructionibus totam aluinæ regionis œconomiam perturbantibus abundent melancholici: mobilitate enim & tenuitate qua ſpiritus pollent, in meatibus reſerandis & craſſis humoribus attenuandis plurimum poſſunt ſi abundent; ideo lieni craſſioris humoris receptaculo arteriæ plures datæ exiſtimantur; ideo ſpiritus τῆς τροφῆς ὀχήματα veriſſime dici poſſunt, partem enim alimenti natura ſua grauis ad partes corporis ſuperiores rapiunt, euehunt, & ad minimas omnes particulas peruadendo & penetrando ſanguinem deferunt. In horum locum impuri & flatulenti multi ſpiritus in melancholicis corporibus ſuppeditantur, & peruenas arteriaſque omnes diſcurrunt, hinc borborygmi & rugitus in ventre obaudiuntur, palpitationes, vertigines, viſaque mendacia ipſis contingunt & obuerſantur: hinc etiam alimenti coctio eiuſque diſtributio minus fœliciter perficitur, tantum enim eſt caloris in nobis quantum ſpiritus, cum huius ſit πρῶτον δεκτικόν· hinc plurima ſuccreſcunt recrementa, quæ in corpore retenta calorem natiuum vel exacuunt, vel infringunt & obruunt. Deficientibus his ſpiritibus, deficit, quoque menti lumen internum, quo ſpiritus non carent, & cuius ope recreari & refocillari ſolebant. Horum denique ſpirituum paupertas & imminutio breuiorem vitæ terminum præfigit, vt in multis melancholicis videre eſt; è contra illorum vbertas in ſanguineis & temperatis vitam producunt & longæuam efficiunt.

GASPAR MARCVCIVS, cap. 16. quadripartiti

melancholici parte 7. ait ſanguinem non colore, non ſplendore, non lumine, ſed caliditate & humiditate quam obtinet, ipſam ſpiritibus animalibus impertiendo producere lætitiam. Cæterum notat ille cap.25. eiuſdem quadriparti part.1. dæmonem morbos qui pendent ex materia non aliter inferre quam aliæ cauſæ procatarcticæ,puta mouendo internas, vt melancholiam morbum, augendo ſuccum melancholicum, & eum qui inerat commouendo,deferendoque in cerebrum, & internorum ſenſuum ſedes, vapores nigros: augere vero poſſe melancholicum humorem qui naturaliter generatur, detinendo ne expurgetur: nihil autem referre vult Auicenna (quod Medicum ſpectat) ad morborum curationem, ſiue dæmon ſit qui melancholica inferat accidentia, ſiue non: ratio eſt quia dæmon non aliter ea inferre poteſt, quam per ſuccum melancholicum, quo euacuato humore neceſſe eſt tolli morbum.

Cerebri valida concuſsio peſsima inferens ſymptomata.

OBSERVATIO VII.

SVperiori æſtate fœminæ cuidam dictæ Dom. Sergent, annum ætatis agenti circiter trigeſimum accidit, vt ſtans præ foribus Nobiliſſimi viri Dom. Roſé tegula ex tecto deciderit in eius verticem, atque ita penitus effracta & in minutas partes redacta fuerit: quo ictu in terram cecidit ἄφωνος ſenſu & motu ad horam deſtituta.

Deraso capite cutis contusa tantum apparuit, absque continui solutione manifesta: huic illico detractus fuit sanguis è brachio, & pars contusa oleo rosacco inuncta, vnaque conueniens victus ratio præscripta est. Mox febris vehemens ipsam corripuit, cum vomitu, delirio, & conuulsiuis motibus: his apparentibus symptomatibus, latentem cranij fracturam reformidauimus, & iam Chirurgus qui aderat de cutis incisione cogitabat, quam tamen differri volui in diem sequentem, ad quam confugiendum esse dicebam, si dicta symptomata vel ingrauescerent, vel etiam permanerent :sed cum die sequenti febris remitteret, aliaque symptomata mitescerent, incisionem in aliud tempus distuli, existimans eam non esse ex vsu, si nempe hæc symptomata ex cerebri tantum commotione & concussione fuissent producta:venæ sectionem interim iterandam esse arbitratus sum, qua celebrata, & aluo enematum ope sollicitata, die tertia ἀπύρετος facta est, cæteraque symptomata sedata sunt, cumque ita per duos dies intermiserint, è lecto surrexit: sed die quinta eadem reuersa sunt, cumque eadem secandi, osque denudandi se se offerret indicatio, iisdem symptomatibus perseuerantibus, Dom. Le Large Chirurgum peritissimum in consilium adhibuimus, qui nobiscum sensit sectionem esse procrastinandam; die sequenti cum minora essent symptomatâ ab illa supersedimus: post septimum diem eorumdem symptomatum facta est reuersio, eorumdemque similiter vt antea cessatio, hasque recidiuas ex errore ægrotantis profectas conjiciebamus: interea missus fuit sanguis pluries, hocque notatu dignum euenit, vt dum

in latus reclinata eſſet, per nares & os ſeroſi humoris copiam affatim excreuerit, adeo vt lintea omnia hoc humore eſſent imbuta; poſtea in dies melius ſe habuit, dolore tantum capitis remanente, litus ſemper fuere adhibiti, emplaſtrum de betonica parti dolenti admotum fuit, tandem perfecte conualuit abſque ſectione & cranij apertione.

SCHOLIVM.

Eadem fere eueniunt ſymptomata in ſola commotione & concuſsione cerebri, atque in vulnere & fiſſura cranij, nam prolapſus in terram, ſenſuum interceptio, febris, vomitus bilioſus, delirium, & motus conuulſiui vtramque læſionem comitantur. De cranij fractura celebre eſt illud Hippocratis Aph. 50. Sect. 6. ὁκόσοισιν ἂν ὁ ἐγκέφαλος διακοπῇ, τουτέοισιν ἀνάγκη πυρετὸν καὶ χολῆς ἔμετον ἐπιγίνεσθαι, & in coac. οἷσιν ὁ ἐγκέφαλος ὑπερώσκεται· πυρετὸς, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ χολῆς ἔμετος ἐπιγίνεται, καὶ ἀποπληξίη σώματος, quæ quidem licet de cerebro vulnerato dicta ſint, pertinent etiam ad fractam caluariam. De concuſsione vero & commotione cerebri non egit Hippocrates libro de vulneribus capitis; ſed in coacis prænotionibus talia leguntur ὅσοισιν ἂν ὁ ἐγκέφαλος σεισθῇ καὶ πονέσῃ πληγεῖσιν ἢ ἄλλως πίπτουσι, παραχρῆμα ἄφωνοι γίνονται καὶ οὔτε ὁρῶσιν, οὔτε ἀκούουσι, καὶ τὰ πολλὰ θνήσκουσι. i. e. quibus concuſſum eſt cerebrum, doluitque, percuſsis aut alias lapſis, hi ſtatim obmuteſcunt, & neque

vident, neque audiunt, & plerumque moriuntur. Similia leguntur lib. 1. de morbis initio: καὶ ἢν ὁ ἐγκέφαλος σφαδῇ τε καὶ πονέσῃ, πληγέντος ἄφονον παραχρῆμα γενέσθαι ἀνάγκη, καὶ μήτε ὁρᾶν, μήτε ἀκούειν. & Aphor. 58. Sect. 7. ὁκόσοισι δ' ἂν ὁ ἐγκέφαλος σφαδῇ, ὑπὸ τινὸς προφάσιος, ἀνάγκη ἀφώνους γενέσθαι παραχρῆμα. Concuſſionis autem cerebri cauſa eſt vel interna, vel externa; interna eſt humor vel vapor quidam, cuius moleſtia proritatur & concutitur cerebrum vt illum excutiat; qualis accidit in ſternutatatione & epilepſia: externa vero concuſſionis cauſa triplex ſtatuitur à Lud. Dureto com. in coac. p. 408. Nempe ictus capitis ex telo graui atque obtuſo, vel lapſus ex alto in ſaxum, vel compreſſio violenta cerebri ab excidente modiolo imperiti Chirurgi manu admoto, qui circumagendi finem non fecit, dum ad membranam cerebri penetrauit.

Sæpius caſu ex alto, & alliſione capitis ad corpus aliquod durum talis cerebri conquaſſatio & commotio accidit, tantoque facilius quanto in ipſius ambitu vacuū ſpacium amplius eſt, & multo magis in ſenibus hanc fieri dixit Galen. com. in Aph. 58. Sect. 7. ita perculſi voce, viſu, & auditu deſtituti jacent veluti apoplectici, virtute animali in cerebrum ſeſe colligente, & otiante, vel propter validum dolorem ex toto ſpiritus in cerebrum reuocante; vel ſpiritibus propter coarctatos meatus quibus ad ſenſoria externa deferri ſolebant, interclusis; vel magna illa agitatione confuſis, reſolutis, & diſſipatis: redeunt vero ad ſe ſe dum ſpiritus ſe ſe explicant: interdum tameu

pereunt si quod subsidit cerebrum à concussione non statim resurgat, vel rupta sit aliqua venula intra caluariam, è qua sanguis paulatim effluens corrumpatur, inflammationemque cerebri eiusque membranarum inferat; aliquando nerui alicuius disruptio & distẽtio, corporis resolutionem & conuulsionem inferens contingit: vel febris excitatur accensis spiritibus & humoribus propter vehementem eorum agitationem, & perturbationem, aut propter dolorem & gliscentem putredinem: vertigo & delirium fiunt ob inordinatum spirituum motum, & membranarum inflammationem, vnde illud Hippocratis Aph. 14. Sect. 7 ἐπὶ πληγῇ ἐς τὴν κεφαλὴν ἔκπληξις ἢ παραφροσύνη κακόν. à capitis ictu stupor aut desipientia malum. Conuulsio denique patiente neruorum principio accidit: quæ symptomata vt plurimum si primis diebus appareant, minoris sunt periculi quam quæ temporis successu, & post septimum diem, vt fit æstate, vel decimum quartum vt hyeme, contingunt: hæc enim ex corruptione paulatim inducta tunc proficisci solent: sic ex contusione accidit interdum vt in meditullio vasculum aliquod aliqua sui parte abruptum sit, ex quo paulatim sanies destillet, quæ subiectas partes corrumpat; propterea dixit Hippocrat. loquens de contusione, affectionem hanc plerumque Medicum latere, ipsumque decipere, cum quæ ipsi prius non erant nota ex superuenientibus postea ipsi fiunt manifesta. Vomitus adest serosi excrementi cum bile permixti, compatiente nimirum ventriculo cum cerebri membranis & agitatione, atque calore in parte affecta præter natũ.

ram excitato, liquata & confluente materia ex partibus vicinis.

Hic autem notanda ſunt quæ Salius Diuerſus com. in primum de morbis animaduertit his verbis. Quoniam in iſta cerebri concuſſione dum ad vnum latus colliditur, ab altero latere cerebrum diſtrahitur, duorum alterum hinc inde ſequi neceſſe eſt: nam ex hac diſtractione, vel quædam partes circa cerebrum & ab eo exortæ, aut circa membranas abrumpuntur, vel ipſum cerebrum auelli, aut aliquando eius partem conuelli aut diſtrahi contingit. In primo caſu reſtituuntur ægrotantes; quoniam non patiente cerebro ipſo, ſpiritus & facultates omnes recuperantur: in ſecundo autem nequaquam; quoniam patitur cerebrum continui ſolutionem in propria ſubſtantia, illa hinc inde diſtracta, ex quo ſpiritus euaneſcunt & extinguuntur; quapropter neceſſario pereunt: hæc autem cerebri auulſio, aut partium ab eo, aut à membranis exorientium diſtractio potiſſimum fit in his in quibus plurimum vacui eſt intra caluam, eam cerebro in totum non implente: talis autem ſtatus ſolet fere in omnibus hominibus eſſe tempore coïtus lunæ, & ſpecialiter omni tempore in ſenibus quibus cerebrum inareſcit.

In vehementi illa cerebri concuſſione & colliſione quam experta fuit prædicta fœmina, oppreſſa penitus fuiſſet virtus animalis, niſi alacriter reſurgens vireſque reſumens natura, excuſſiſſet & per nares amandauiſſet ſeroſi humoris copiam è cerebri ſubſtantia ictu & ſuccuſſione expreſſam: alioquin hoc ſeroſo recremento per cerebri ſubſtantiam eiuſque ventriculos regurgitante, alto

ſopore correpta, vel apoplexia extincta penitus fuiſſet.

Ex hac hiſtoria colligere poſſumus illico non eſſe aggrediendam cutis inciſionem in capitis contuſionibus, etiamſi praua ſymptomata appareant, niſi adſint fracturæ cranij, vel ſanguinis ſub cranio effuſi certiſſima indicia, & perſeuerent ſymptomata: capitis enim externorum tegumentorum ſectionē, oſſis ſubiecti alteratio interdum ſubſequuta eſt, quæ tandem mortem intulit: hoc pridem annotauit & conſcripſit Franciſcus Arcæus lib. 1. de recta curandorum vulnerum ratione cap. 1. cuius verba hic apponimus, quoniam hic liber non omnibus fit obuius. Ad vulnera (inquit) quæ vltra pericranium non pertingunt curanda, Chirurgi plerumque indocti accerſiri ſolent, quibus illud inprimis commune omnibus fere eſt, vt vulnera omnia quæcumque in capite fiunt, magna crucis figura inciſa adaperiant, & (vt illorum verbo vtar) manifeſtent, atque cranium detegant: huius erroris cauſa eſt commune quoddam apud illos nullo certo auctore præceptum, quo vulnera capitis vniuerſa manifeſtari atque aperiri tradunt, vt in ſecunda curatione an capitis os fractum inciſumve fuerit cognoſcatur: ex quo iſtorum errore multa iis qui ſic affecti ſunt afferuntur incommoda; inprimis enim curationem tardiorem ac longiorem effici neceſſe eſt; namque ſecundum artem curata octauo vel ad ſummum decimo die bene haberent, quamuis quantitate magna eſſent: contra iſti vix altero vel tertio interdum menſe curant, cuius etiam vitij Galenus Theſſalum arguebat 4. method. præterea vulnus ad cranium vſque aperien-

tes ægrotum ipſum in ſummum vitæ diſcrimen non raro conjiciunt, quippe non raro exiguam oſſis partem aëre frigido tentante corruptam extrahi hoc modo curatis neceſſe ſit, quod quidem os neque corruptum alias neque inciſum fuerat, nec raro euenit vt non ſuperficies modò, ſed ipſum os totum ſecundum craſſitudinem corrumpatur. Idem comprobat lib. 2. pag. 174. Ioannis Gometij de Columbis Cazallenſis exemplo, cui vulnus in dextra capitis parte nullam rupturæ ſignificationem exhibens in crucem tribus digitis quadratam, dilatatum fuit; ex quo euenit vt non modo detecta cranij pars, ſed multo etiam major vndique portio corrupta fuerit. Quod etiam ex obſeruatione ſequenti innoteſcere poterit.

Ex capitis carne temere à Chirurgo ſecta, oßiſque abſcedentis portiuncula vi auulſa, membranarum cerebri alteratio, in eiuſque ſubſtantia abſceſſus, & tandem mors.

OBSERVATIO VIII.

FOEminæ cuiuſdam caput grauiter contuſum fuit delabente aſſere quo officina claudebatur, à Chirurgo quodam diuiſa fuit cutis & caro ad os vſque, & pericranium abraſum vna cum oſſis ſubſtantia aliqua : vulnus diu apertum relictum eſt, nec vlla oſſis fracti indicia aderant,

eumque os tandem abſcederet, portio quædam oſſis quæ ſeparabatur, vi quadam ablata fuit à Chirurgo, moxque ſanguis ex oſſe reſudans viſus eſt: poſtea febris acuta cuius antea expers erat ipſam corripuit, tandemque interiit. Poſt mortem aperto capite inuentus fuit abſceſſus in cerebri ſubſtantia, & membranæ ipſum inuoluentes liuidæ.

Ex contuſione in muſculo temporali grauißima ſymptomata, inciſione ſimplici & exigua ſedata.

OBSERVATIO IX.

FOEmina iuuenis dicta Dom. BADOIS caput inclinans ex improuiſo in menſæ angulum impegit, & contuſionem in muſculo temporali experta eſt, abſque vulnere, quo ictu concidit in terram voce ſenſuque omni deſtituta: his ſuperuenit febris acuta, delirium, motus conuulſiui brachiorum & tibiarum, quibus ad tertium & quartum diem perſeuerantibus etiamſi pluries detractus fuiſſet ſanguis. In conſilium vocatus fuit Dom. LE LARGE, peritiſſimus Chirurgus, qui ſenſit nobiſcum hæc ſymptomata ex muſculi temporalis contuſione, eiuſque fibrarum dilaceratione & pericranij hunc muſculum inuoluentis compreſſione eſſe orta. Incerti tamen eramus an fractura oſsis ſubeſſet: quare inciſio ſecundum fibrarum ductum parua facta eſt, & paulo poſt febris cæteraque ſymptomata ſedata ſunt, exu-

dante ſcilicet ſanie acri quæ partem ſenſu exquiſitiſsimo præditam vellicabat & ſtimulabat.

Hepar materia quadam indurata in pluribus locis refertum, & pancreas inſolitæ atque ſtupendæ magnitudinis, ex quo renis è ſuo loco naturali dimotio facta eſt.

Observatio X.

VIr nobiliſſim' D. De Losieres dolore hypochondrij dextri per plures annos cõflictatus fuit, cum ventriculi & diaphragmatis compreſſione: initio cum degeret in agro Pictauiẽſi hic dolor pro colico huic regioni vernaculo à Medicis iudicatus fuit. Ex remediis quæ tunc ipſi præſcripta fuere parum vtilitatis & ſolatij percepit. Poſtquam vero Lutetiam ſe ſe contulerit, celebriores vrbis Medicos aduocauit, quorum iudicio abſceſſus in hepate genitus dicebatur, variaque ipſi abſque vllo ægrotantis emolumento exhibita ſunt remedia, ego ſub finem morbi & vitæ vocatus inueni ipſum dyſpnoea graui laborantem, & dolore huiuſce lateris & abdominis ita vexatum & compreſſum, vt neque in dorſum, nec in latus recumbere poſſet, ſed cogeretur ſedere in lecto, & præ doloris grauitate & vehementia ipſe diſrumpi ſibi videbatur, tandem his atrocibus doloribus confectus extremum obiit diem. Aperto cadauere hepar magnum multis abſceſſibus refertum in-

uentum eſt, & materia quadam indurata, vitelloſque ouorum colore referente repletum, pancreas erat admodum ingens. Ren erat luxatus, & è ſuo loco dimotus, propellente ſcilicet paulatim ipſum deorſum pancreate.

Ex lochiis non rite fluentibus phtyſis, & pulmonum corruptela.

OBSERVATIO XI.

NObiliſſima & generoſiſſima fœmina Dom. DE LA GROSSETIERE, à partu non fluentibus vt antea ſolebant lochiis, nec rerum non naturalium vſu legitimo adhibito, incidit in tuſſim moleſtam quæ ſenſim in dies cum pectoris dolore & grauitate exacerbata eſt, febriſque per interualla vehemens ipſam inuadebat: ipſi aliquoties detractus fuit ſanguis & purgatio inſtituta, ſed cum ab vrbe remota eſſet, non potuit Medicorum conſilio commode frui. In peius ſenſim cum ruerent omnia, vt ſaluti ſuæ proſpiceret Lutetiam ſe contulit; ſed morbus adeo inualeſcebat vt iam tuſſim moleſtam & fere continuam febris hectica & macies corporis comitaretur. Multis præſidiis reuellentibus, diuertentibus, euacuantibus, refrigerantibus, bechicis & analepticis pugnatum fuit aduerſus morbum, quibus tamen expugnari minimè potuit, atque inter tot ærumnas & difficultates decem menſium ſpacio vitam agẽte tandem interiit. Aperto cadauere pulmones toti purulenti inuenti ſunt, adeo vt ne minima

quidem eorum particula scalpello diuideretur, quin ex eorum substantia foraminulenta efflueret puris fœtidi insignis copia; in his iuxta clauiculas deprehensus fuit saccus pure refertus, exesa pulmonum substantia productus. Ad costas vtrimque adhærescebant pulmones. Hepar amplum erat, æqualiter vtriusque hypochondrij cauitatem replens, subalbido colore præditum, renes quoad situm sibi inuicem ex æquo respondebant. Nec dexter sinistro depressior erat.

SCHOLIVM.

PArtes spiritales ex vitio partium genitalium labem contrahere non mirum est; ambæ enim sæpius coafficiuntur, & inter vtrasque magnus consensus & communio intercedit per venas communes, & præsertim per venæ epigastricæ cum mammaria concursum. Illud obseruauit Hippocr. lib. 2. epid. Sect. 1. his verbis ἀποφθειρουσέων οἱ τιτθοὶ, προσισχναίνονται, οὐδὲ γὰρ ἐναντίον, οὐδὲ βῆχες χρόνιαι, ὅτι ὄρχιος οἰδήσοντος παύονται. ὄρχις οἰδήσας ἀπὸ βηχέων ὑπόμνημα κοινωνίης στηθέων, μαζῶν, γονῆς, φωνῆς. i.e. abortientium mammæ graciles fiunt, neque enim hic contrarietas est, neque tusses diuturnæ, quoniam vbi testis intumuit cessant, & ex tussi testis intumescens nos admonet communionis pectorum, mammarum, geniture & vocis: vbi Fœsius dubitat an hic γονὴ pro vtero sumi possit, quemadmodum Hipp. lib. περὶ ἀρθρ. γονὰς τὰ γεννητὰ μόρια vocat, & Pollux τὴν

μήτραν γονὴν ab Hipp. vocari ſcribit. Sic enim ille lib. 2. cap. 4. Sect. 46. Ἱπποκράτης δ' οὐ δελφὺν μόνον ἀλλὰ καὶ γονὴν τὴν μήτραν καλεῖ, ἐν ᾗ τό, τε ἔμβρυον συνίσταται, καὶ τρέφεται, καὶ τὸ ἔμμηνον αἷμα συναθροίζεται. Ita Valleſius com. in locum Hippocrat. prædictum, geniturę & vocis nominibus inſtrumenta genitalia quæ ſunt vterus, teſtes, & genitale membrum; & vocalia, quæ ſunt larynx, nerui recurrentes, thorax, & omnia reſpirationis inſtrumenta intelligi ſcribit. Quot autem & quanta incommoda inferant purgamenta puerperia cum ante diem ſiſtuntur, quamuis dies aliquot prorupta fuerint liberaliter, notiſſimum eſt: nam cum ſint hæc reliquiæ menſtruorum per grauiditatem circa locos muliebres ſtabulantium grauiditatis tempore, facta caloris natiui à concepto fœtu amplificatione hæ incorruptæ ſeruabantur; ſed poſtea huius beneficio deſtitutæ veluti emortuæ relinquuntur, atque vbi ſuppreſſæ ſunt, & curſum ad ſuperiores partes inflectunt, inflammationes, dyſponeam, & corruptelam harum partium inducunt, vt ex Dureto diſcere poſſumus, com. in illam coacam

Faciei & reliqui corporis gracilitas & extenuatio, in habitiorem constitutionem mutata.

OBSERVATIO XII.

NObilis fœmina macilenta & gracilis vsa est ad εὐεξίαν καὶ εὔχροιαν comparandam iusculis & hordeatis. His parum proficientibus, alterius nobilissimæ fœminæ suasione & exemplo, quotidie mane panem aqua communi intinctum & madefactum comedit, cuius beneficio faciem habitiorem, & totum corporis habitum laudabiliorem obtinuit. At quomodo panis aqua maceratus εὐσαρκίαν induxerit non video; nisi dicamus vim refrigerandi quæ aquæ inest, in pane seruari diutiusque remanere in ventriculo, qui cum natura calidior esset, vna cum cæteris visceribus nutritiis, alimentum minime idoneum corpori suppeditabat: aqua vero simplex & aliæ potiones refrigerantes promptius è ventriculo effluunt & elabuntur, nec nutriunt; aqua enim non nutrit: pani vero aqua ita macerato vtraque virtus inest & refrigerandi & nutriendi: adde quod per macerationem istam panis fermenti qualitatem deponit, quæ cum sit quodammodo acris, habitum corporis extenuat, nec nutritioni ita apta est: vulgatum enim est apud Medicos nos nutriri dulcibus.

De craßiori corporis habitu extenuando.

OBSERVATIO XIII.

MVlti quibus craſſior eſt corporis habitus, & pinguior aqualiculus, eius extenuationem ſummopere exoptant, vt deambulationibus, & variis corporis motibus & inflexionibus, liberius & abſque moleſtia vacare poſſint: in hunc finem remedia quibus voti participes fiant quotidie à Medicis expetunt; ſed ex iis pauca tuta & certa eſſe exiſtimo: tenuis enim diæta ſæpe parum proficit; imo plurima multis intulit damna: humores enim exacuit & inflammat, febremque ſæpius excitat. A quibuſdam vſus aceti commendatur; ſed ventriculum & inteſtina lædere poteſt, cum ſit membranoſis omnibus partibus infenſum; eo tamen fœliciter vſus eſt ad corporis ſui extenuationem & imminutionem, Chiapinius Vitellius Cetonæ Marchio, generalis caſtrorum præfectus in Hiſpaniarum Regis exercitu belgico vt videre eſt apud Stradam decad. 1. lib. 8. de bello Belgico. Mirum fuit, inquit hominem obeſitate prætumidum ea valuiſſe non modo vi mentis, ſed etiam corporis expedite ſe ſe inflectentis agilitate: vt in præliis ad ducis prudentiam, non magnopere in illo deſiderares bellatoris dexteritatem. Quod enim ſub mediam ferme ætatem increſcente adeo mole, faſcia è collo demiſſa ſuſtinendus venter eſſet immodice projectus, videret tardiorem quoti die reddi ſe ad belli munia, homo ad militiam

cuncta referens, vino ſua ſponte ſibi interdicto, acetum exinde bibere ad vitæ vſque finem perſeuerauit, effecitque vt detumeſcente abdomine, defluenteque ventris pelle, qua ipſe ſe thoracis inſtar inuoluebat; octoginta ſeptem librarum decreuiſſe pondo compertus ſit. Noui ego hominem qui ex obeſo & craſſiſſimo gracilior euaſit, detracta ſcilicet panis portione quem quotidie copioſum comedebat: Huic in panis locum maior carnis quantitas ad eſum exhibita eſt. Multa ſunt equidem quæ corpus non modo extenuant ſed etiam conficiunt vt exercitia immodica, curæ graues, vigiliæ, ſuſceptæ lites, à quibus abſtinere ſatius eſt.

Manus cum parte brachij putrefacta & corrupta, naturæ virtute à ſanis partibus ſeparata, & ſponte decidua.

OBSERVATIO XIV.

FRatria Dom. LE SOVBS Doctoris Medici ſcholæ Pariſienſis, monialis degens in cœnobio virginum vici prope Lutetiam ſiti dicti MALNOÜE, manus digitorum acerrimo dolore correpta fuit abſque rubore & tumore. Accitus fuit cum dom. LE SOVBS, D. ANTONIVS BERTRAND Chirurgus peritiſſimus in via ſaniacobea habitans, qui manum indolentem & frigidiſſimam deprehendit, animaduertit inſuper in vola manus veluti ecchymoſim quandam, quam acicula pun-

xit vt & totam manum & brachium, in quibus nullus erat doloris ſenſus niſi circa cubiti flexuram: partem caloris natiui extinctione laborantem ſcarificationibus profundis incidendam, lotionibus ex ſpiritu vini,& aqua phagedęnica perfundendam, cataplaſma ex farina hordei & vino ſuperponendũ arbitrati ſunt; quibus peractis exiſtimantes illam breui morituram, diſceſſerunt. Multis diebus elapſis inuitatus rurſus Dom. BERTRAND ad illam ægrotantem inuiſendam, illucque profectus, manum vidit à brachio ſeparatam, quæ ſponte corrupta iam deciderat, muſculorum carne oſſa cubiti & radij denudata, ſphacelo & nigredine infecta. Agebatur tunc de partis emortuæ & corruptæ amputatione; ſed nolebat ferre ægrotans ad viuum reſectionem: itaque ſectio in parte emortua infra cubiti flexuram facta eſt oſſaque nonniſi poſt annum abſcedere & exfoliari viſa ſunt, ægrotante tamen præter ſpem ſuperſtite.

Dolor capitis acutiſsimus ex materia quadam lapidea craſſæ meningi adnata, & ſpiculis ſuis tenuem membranam cerebri perfodiente.

OBSERVATIO XV.

NObiliſſima fœmina D. Suzanna TALON, filia nobiliſſimi & clariſſimi viri D. TALON Regi à ſecretioribus cõſiliis, vxor illuſtriſſimi D. Ludo-

uici PHELIPPEAVX Dom. de PONTCHARTRAIN, in ſuprema computorum regiorum curia præſidis, dolore capitis acutiſſimo diu conflictata fuit, eoque pungente admodum inſtar acuum vel telorum parti infixorum, interdum vehementius, interdum minus ipſam diuexante; doloris vehementia preſſa eiulabat, & ambabus manibus caput prehendebat, ad quem dolorem ſedandum multoties detractus fuit ſanguis à Medicis Pariſienſibus; parti dolenti, cui inſtar verrucæ cuiuſdam callus inerat; admotum fuit pyroticum, & ad cranij perforationem deueniendum eſſe inſtabat Dom. PIMPRENELLE, Chirurgus Pariſienſis celeberrimus cui tamen non fuit ὁμόψηφος Dom. Antonius BERTRAND Chirurgus Pariſienſis ſupra memoratus, ægrotantis ordinarius. Hæc deinde in hydropem incidit, tandemque interiit. Aperto poſt mortem cranio inuenit dictus Dom. BERTRAND ſub craſſa meninge iuxta canalem anteriorem ſeu torcular vtrimque, induratam quandam materiam & lapideam, inſtar rupis cuiuſdam inæqualem & aſperam, aculeis multis, & veluti cati vnguibus, conchyliis, variiſque figuris diſtinctam & variegatam, ipſique craſſæ meningi firmiter adhæreſcentem, inter cuius inæqualitates venulæ ferebantur ad ligularum ferramentorum magnitudinem accedentes, quæ hanc materiam rigabant, ſupra tenuem meningem humor quidam mucoſus repertus eſt. Magnam huius craſſæ meningis portionem, cui dicta rupes adhæret, adhuc ſeruat præfatus Chirurgus Dom. BERTRAND, cuius figuram hic exhibuimus.

Pag. 46.
obseruat.
Cattierij

FIGVRA MATERIÆ LAPIDEÆ
Crassæ meningi adnatæ
in mulieri.

1. *Crassæ meningis pars juxta canolem anteriorem.*
2. *Materia lapidea inæqualis et aspera ipsi crassæ meningi adhærescens.*

Perinæi, ani, ſcroti, teſticuli tunicarum, hypogaſtrij ſerpens putredo, & gangræna cohibita.

OBSERVATIO XVI.

D. Oliuarius de VARENNES, Bibliopola Pariſienſis eruditus, conquerebatur hyeme nouiſſima de frigore totius corporis, & præſertim ventris inferioris, atque inſuper de ſcabie. Hic forte inter comedendum deglutiuit oſſiculum è crure pulli, quod hærens ano, digitis extraxit: dolor antea parti inerat, putabatque eſſe hæmorrhoides, deinde totum ſcrotum valde intumuit doluitque. Primùm acciti fuere Dom. STAMPLI Medicus clariſſimus, & D. REGNIER Chirurgus regius qui me in conſilium adhibuerunt vna cum Dom. SOSIAS Chirurgo Pariſienſi peritiſſimo; vbi illum inſpeximus, gangrænam in perinæo deprehendimus; vlcus erat cum eſchara veluti ab vſtione, ſinuoſum in margines ani peruium quod intacta veſica ſectione fuit diductum, è quo pus fœtidum prodiit: perfuſio facta fuit ex aqua phagedænica, admoti fuere penicilli, & lintea eadem aqua imbuta, veluti & ſcroto prætumido: die ſequenti gangrænam in ſcroto ſerpentem deprehendimus; apertũ fuit ſcrotum, & membranæ teſticulos, ſed præſertim ſiniſtrum inuoluentes; liuidæ & νέκρωσιν patientes repertæ ſunt; è ſcroto

effluebat pus in vlcus subiectum, fœtor insignis, lipothymiæ frequentes, & alui fluxus aderant. Ex spiritu vini lotiones fuerunt factæ, carnes putridæ resectæ, cumque ad detersionem cuncta viderentur tendere, fluctuatio materiæ cuiusdam in hypogastrio circa vesicæ regionem delitescẽtis digitis fuit deprehensa: apertio facta est non sine præuia deliberatione, nec vltra tegumenta quinque externa sectio penetrauit, qua pus exiit fœtidum pariter, partesque adjacentes huius labis & corruptelæ non expertes compertæ sunt: lotione ex spiritu vini, & iniectionibus, ex aloë rad. aristoloch. fol. absinth. centaur. min. agrim. decoct. cum melle rosat. putredo inhibita fuit; cumque pus liberum non haberet effluxum traducta est acus, sub illis tegumentis lina ducens vsque ad locum decliuem; detersis vlceribus omnibus balsamum Arcæi fuit adhibitum; quæ tandem carne repleta sunt & ad cicatricem fœliciter perducta. Toto morbi decursu purgatus fuit multoties æger blandis medicamentis, vt rheo, catholico, syrup. de chicor. composito, præuia initio morbi sanguinis missione ad humorum impetum arcendum; potiones cardiacæ ex confectionibus alkermes, de hyacintho, aquis stillatitiis scabios. Chicor. paratæ, exhibitæ fuerunt; tantillum vini ad virium refocillationem, quarum exolutionem & defectum, sæpius in die experiebatur, degustauit. Horum auxiliorum Deique summo beneficio hic tandem plane conualuit; nisi quod scabie per totum corpus erumpente infestetur.

Venam

Veram & accuratam descriptionem ἐγχειρήσεως anatomicæ in humano cadauere peractæ, in quo partes omnes internæ abdominis atq; thoracis transpositæ erant, continet.

OBSERVATIO XVII.

ETsi huius historiæ anatomicæ facta fuerit mentio à Dom. Mentello in epistola libro Io. Pecqueti adjuncta, atque inter opuscula varia & noua anatomica D. Riolani, paucis exposita, illa reperiatur; eam tamen integram, absolutam, & pro rei veritate descriptam hîc subtexere libuit, qualis à Dom. Antonio BERTRAND Chirurgo & anatomico peritissimo, qui sectionem huius cadaueris propriis manibus administrauit, exacte fideliterque conscripta, nobisque communicata fuit.

Cadauer erat sicarij cuiusdam dicti Richardi FRANCŒVR, qui cum nobilem virum in rheda illustrissimi Principis de BEAVFORT sedentem noctu sclopeto interfecisset, supplicio rotæ addictus fuit, anno Dñi 1650. vt notauit Riolanus. Administratio anatomica facta fuit apud Dom. REGNIER scholæ Medicæ Parisiensis Doctorem, qui dissectioni in gratiam Chirurgiæ candidatorum factæ præerat.

Narrationis huius series iuxta partium disse-

ctioni subjectarum situm, proutque in ipsa sectione oculis se se produnt, instituetur.

Primò in venæ vmbilicalis situ, progressu, & insertione immutatio animaduersa est: hæc enim quæ consueto & à natura instituto ordine versus hypochondrium dextrum tendit, atque in scissuram hepatis dextro illo hypochondrio contenti, inseritur; aliter hic se se habebat: si quidem hæc vena ex hypochondrio sinistro orta in vmbilicum desinebat, quo viso obstupuit protinus prædictus Chirurgus & anatomicus, qui nunquam talem venæ distributionem inspexerat; licet multoties hepar vsque ad lienem protensum deprehendisset, atque etiam obseruasset aliquando hæc duo viscera sibi inuicem adhærentia, & ligamento membranoso inter se connexa, tantamque hepatis magnitudinem vt hypochondrium vtrumque occuparet.

Diuiso peritonæo majori admiratione captus fuit, dum venæ vmbilicalis progressum insectando, hepar sub hypochondrio sinistro prosus reconditum, lienis & fundi ventriculi locum occupans animaduertit, cuius pars gibba nothas costas sinistri lateris respiciebat, parsqué hépatis quæ secundum naturam versus sinistrum latus protuberat, in hoc versus dextrum protendebatur; proinde venæ cauæ truncus ascendens & descendens in partibus sinistris collocatus erat, parte nempe laterali & sinistra vertebrarum dorsi & lumborum superstratus, qui pro solito naturæ instituto super prædictarum vertebrarum parte interna, eaque dextra & laterali iacent, ex quo factum est necessario vt situs partium omnium internarum, tam in abdomine quam in thorace

contentarum, immutari atque inuerti debuerit, vt deinceps patebit; cumque hepar sit veluti basis & fundamentum quo cæteræ partes superstructæ videntur, eius sedem, dispositionem, & collocationem necessario sequi coguntur, illo namque transposito fieri non potest quin & cæteræ partes internæ transponantur, si modo legitimus ordo in totius corporis œconomia seruari debeat; alioquin partium confusio, functionum læsio & inter turbatio accederent.

Vlterius progrediendo ventriculum in dextris partibus situm inuenit, cuius orificium superius super dextro latere vertebrarum metaphreni collocatum erat, quod insolitum est: nam secundum naturam ad diaphragma accedens, sinistrorsum vergit, eiusque fundus dextrorsum inclinat. In hoc cadauere orificium ventriculi inferius, siue pylorus in latus sinistrum reclinabat, qui solet in partem dextram tendere; propterea lienis, intestini duodeni situm inuersum fore tunc ipsi verisimile visum est; vt postea illud ipsum verissimum comperit.

Fundo ventriculi in oppositam partem reclinato, lienem in hypochondrio dextro collocatum adinuenit, cuius pars gibba nothas costas, sima vero ventriculum pro vt solet respiciebat, cui per vas breue quod trifidum erat, membranasque ordinarias alligabatur: ex quo lienis positu oritur etiam in venæ splenicæ, proindeque totius venæ portæ situ & distributione immutatio atque inuersio: vena enim portæ, quæ naturalem situm in parte dextra obtinet, in sinistra parte erat constituta; & splenica quæ è sinistris esse debebat, erat è dextris partibus.

Ventriculi situm immutatum sequitur identidem situs instinorum mutatio: cum enim pylorus vt jam dictum est ad sinistram partem esset propensus, intestinorum principium è partibus sinistris ducebatur, duodenumque in sinistra parte erat collocatum,neque vt solet constitutum:cum enim secundum naturam sub pancreate ducatur, sitque, vt conuenientem dispositionem, situmque obtineat, obliquum, & in medio reflexum vt quod semel egressum est è ventriculo, in illum regredi & refluere non possit: hîc contra sese habebat, supra enim pancreas quasi rectà ferebatur, intestinumque ieiunum, cuius initium esse solet in parte sinistra, hîc in parte dextra erat locatum; sicque intestinorum omnium situs erat inuersus: quæ enim ad dextram partem pertinebant, sinistro loco continebantur; veluti cæcum quod in siniſtra parte erat cum appendice sua, vna cum initio coli,cui in dextra secundū naturam sedes conuenit, & in dextram terminatur:rectum pariter è sinistro latere initium ducere solet: è contra in hoc cadauere colon intestiuum in dextrum latus desinebat, rectum vero ab eo latere exordium sumebat; proindeque mesocolon in dextra parte situm erat, cui pars sinistra dicata est secundum naturam. Sic vena hæmorrhoidalis quæ è splenica vt plurimum, interdumque è mesenterica sinistrorsum oritur, & per coli intestini, & recti longitudinem fertur, & ad extremum recti intestini deducitur; in hoc cadauere è splenica dextrorsum exoriebatur, quo loco lien situs erat, dextrorsumque per longitudinem coli & recti extendebatur.

Vtque vena caua descendens sinistram versus

vertebris lumborum incumbebat, quæ in parte dextra reperiri debebat; sic aortæ truncus descendens dextram sedem occupabat, quæ cauæ descendenti trunco naturæ lege debetur; inde factum est vt cæteræ venæ transpositæ fuerint, quod potissimum in vena spermatica dextra cernebatur, quæ ab emulgente dextra emergebat, & spermatica sinistra quæ è trunco venæ cauæ sinistrorsum exiliebat, perturbato scilicet naturæ ordine; spermatica si quidem dextra vt plurimum è venæ cauæ trunco oritur, sinistra vero ex emulgente: dixi vt plurimum quia situ contrario dispositæ interdum reperiuntur. Renum pariter situs erat inuersus: ren enim sinister digiti latitudine sinistro depressior erat, iecore nempe in dextro hypochondrio collocato ipsum deprimente: ren vero dexter erat elatior, liene minorem locum in dextro hypochondrio occupante.

Insuper canalis quidam conspicuus inuentus fuit in abdomine, è cauis jecoris emergens iuxta venæ portæ exortum, per medium pancreas transiens, & in intestinum duodenum inter duas tunicas desinens, prope meatuum cholidocorum insertionem: is erat substantia neruosa, figura rotunda, pennæ gallinaceæ magnitudinem referens, in cuius cauitatem tubulus introductus fuit, qui hepar ingrediebatur, & inter duas tunicas duodeni perducebatur, hicque canalis plures ramulos in pancreas diffundebat.

Ita dispositis partibus naturalibus in abdomine contentis, fieri non poterat quin partes thoracicæ eundem situm obtinerent, & ad illarum modum flecterentur: iecore enim sinistrum hypochondrium replente, venæ cauæ truncum ascenden-

tem & deſcendentem ad ſiniſtrum latus exporrectum, aortamque in dextro repoſitam eſſe, adeoque pulmonum cordiſque naturalem ſitum mutari neceſſe erat.

Quod conjectura aſſequebatur, id αὐτοψίᾳ veriſſimum comperit Anatomicus: tres enim pulmonum lobi ad dextrum latus pertinentes, ſiniſtro latere, duo vero dextro continebantur. Cordis conus qui ad ſiniſtrum latus paulo inflectitur, baſiſque quæ ad dextrum paululum vergit, contrario modo hic ſe habebant: pericardij enim & cordis mucro latus dextrum, eius vero baſis latus ſiniſtrum reſpiciebat; ſicque quatuor vaſorum cordis ordo etiam immutatus fuit, vt & ventriculorum cordis ſitus inuerſus: qui enim dexter vulgo habetur, in hoc cadauere ſiniſter erat; qui vero ſiniſter, dexter habebatur: ſic aorta in dextro latere erat poſita, oſtiumque venæ cauæ quod in cor dehiſcit, in ſiniſtro adſpectabile erat cum auricula cordis majore: arteria vero venoſa, venaque arterioſa cum minore cordis auricula in dextro conſpiciebantur, Vena ſine pari partem ſiniſtram internamque vertebrarum metaphreni perreptabat, ortumque ſuum ducebat ab initio ſubclauiorum ramorum, octo ramulos emittendo, qui tam ad dextras quam ad ſiniſtras partes deducebantur.

His ita conſtitutis ſequebatur neceſſario neruorum recurrentium ſitum quoque immutatum eſſe: ſolet enim neruus recurrens ſiniſter reflecti circa deſcendentis aortæ incuruationem; dextri vero reflexio circa ſubclauiam dextram veluti circa trochleam perficitur: & ſane contrarium poſitum in hoc cadauere nerui recurrentes obti-

nebant; aortâ enim in dextra parte locatâ, neruus recurrens circa eius incuruationem reflectebatur, in ſiniſtra vero circa ſubclauiam reducebatur.

Venarum lactearum in glanduloſa meſenterij corpora, & receptacula deductarum à Galeno facta delineatio atque deſcriptio, vna cum lactearum thoracicarum in equo à Bartholomæo Euſtachio facta demonſtratione.

Observatio XVIII.

LAudantur & celebrantur ſæculi noſtri ingenia quorum acie & perſpicacia multa abſcondita ad rem anatomicam, & praxim medicam ſpectantia, ſedulitate, diligentia, & laboribus incredibilibus è tenebris eruta omniumque oculis expoſita ſunt; inter quæ præcipuum obtinebit locum venarum lactearum & in fundo meſenterij chyli receptaculorum detectio, & inueſtigatio, vna cum ductuum chyliferorum ad thoracem aſcendentium in venas ſubclauias inſertione, quibus chylus ad cor deducitur, ibique in ſanguinem conuerti contendunt neoterici anatomici: & licet de horum vaſorum vſu non vna eademque ſit omnium ſententia, cum plurima adhuc in corporum anatome ſenſus noſtros effugiant; res tamen

extra omnem controuersiam videtur iam posita, cuius quidem indagatoribus Gaspari nim. Asellio venarum lactearum inuentori, & Io. Pecqueto vniuersitatis nostræ Monspeliensi Doctori Medico clarissimo, receptaculorum chyli in fundo mesenterij collocatorum, & venarum lactearum in thorace repertori, laus æterna debetur. Nec dubitaui quin ex assidua cadauerum sectione, & repertorum meditatione imposterum veram sanguificationis officinam, de qua tantopere disceptabatur, partium naturalium & vitalium actionem, humorum motus & legitimos vsus dignoscere possimus. Interim miratus sum (admonitus prius à nobilissimo viro D. Mentel scholæ Parisiensis Doctore Medico doctissimo, qui hanc obseruationem mihi communicauit & authorum loca indicauit) dum legi tum apud Galenum, tum apud Bartholomæum Eustachium, delineationem quandam & descriptionem, licet rudem & imperfectam, venarum harum lactearum, & chyli receptaculorum, atque etiam ductuum chyliferorum ascendentium; nec propterea de laude & existimatione clarissimo Pecqueto debitis quidquam detrahendum censui; at solummodo existimaui omnium bonorum fructuumque quos in amplissimo Medicinæ campo excolere & colligere possumus, seminaria hauriri posse ex artis nostræ antiquis principibus, Hippocrate præsertim & Galeno. Et quemadmodum planta è terræ gremio folia sua tenella proferens, non tam claram facilemque sui cognitionem exhibet, quam vbi perfectum sui incrementum fuerit assequuta; ita apud antiquos illos authores, quibus Medicinæ primordia & fundamenta constituta fuerunt, non

clare & dilucide anatomicæ illæ obſeruationes exponuntur, ſed ambagibus quibuſdam inuolutæ conſpiciuntur; adeo vt primo intuitu vera illarum facies non facile dignoſcatur; ſed aſſiduum contemplatorem & inſpectorem exigant. Horum igitur penetralia adeamus, & quæ huc vſque fuere abſtruſa recludamus.

Primus locus eſt Galeni libro 4. de vſu part. ſub finē quem locum iam notauerat D. Mentelius in epiſtola ad D. Pecquetum. Hæc ſunt Galeni verba πρῶτον μὲν γὰρ παντὶ τῷ μεσεντερίῳ φλέβας ἐποίησεν ἰδίας, ἀνακειμένας αὐτῶν τῇ θρέψει τῶν ἐντέρων, μὴ περαιουμένας εἰς τὸ ἧπαρ. ὡς γὰρ καὶ Ἡρόφιλος ἔλεγεν, εἰς ἀδενώδη τινὰ σώματα τελευτῶσιν αὗται αἱ φλέβες, τῶν ἄλλων ἁπασῶν ἐπὶ τὰς πύλας ἀναφερομένων. i. e. primum namq; toti meſenterio venas effecit proprias (ſcil. natura) ipſorum inteſtinorum nutritioni dicatas, haud quaquam ad hepar trajicientes: verum vt & herophilus dicebat in glandulosa quædam corpora deſinunt hæ venæ; cum cæteræ omnes ſurſum ad portas referantur.

Alter locus eſt initio lib. de diſſectione venarum, cuius hæc ſunt verba εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι φλέβες ἐν τῷ τῶν μικρῶν ἐντέρων μεσεντερίῳ τῷ μέσῳ, περαίνουσαι πρὸς ἀδένας τινὰς ἐνταυθοῖ κειμένους. τῆς δὲ μεγάλης φλεβὸς τῆς ἐπὶ πύλας, ἧς ἀποβλαστήματά εἰσιν αἱ προειρημέναι πᾶσαι, καὶ ἄλλαι τινὲς ἀποφύονται, τοσαῦται τὸν ἀριθμὸν ὅσοιπερ ἂν ὦσιν οἱ λοβοὶ τοῦ ἥπατος, εἰς ἕκαστον γὰρ αὐτῶν κατασχίζεται μία

i. e. ſunt autem & aliæ venæ in tenuiorum inteſtinorum medio meſenterio, quæ ad glandulas quaſdam ea regione poſitas terminantur, quin etiam ab eadem magna vena quæ ad portas eſt iecoris, cuius ſoboles ſunt omnes prædictæ, aliæ quoque quædam producuntur iecinoris fibris numero pares, in ſingulas enim ſingulæ diuiduntur. Quibus poſtremis verbis venas lymphaticas deſignari ait D.Mentelius. Bartholomæus vero Euſtachius in opuſculis anatomicis cum de vena ſine pari agit, confuſo quodam modo ductum thoracicum album & lacteum in equorum cadaueribus animaduertit, cuius progreſſum & diſtributionem è partibus ſuperioribus ad inferiores perſequitur, huius vero inſertionem & terminationem ſe ignorare fatetur. Hæc ſunt eius verba quæ leguntur tractatu de vena azygo pag. 301. Quandoque vena ſine pari è regione ſextæ thoracis vertebræ ramum ad ſiniſtram partem mittit, qui ſurſum elatus ad quintam eiuſdem cum alio à trunco ſiniſtro iuguli orto coniungitur: indeque vſque ad tertium interuallum alimentum præbens conſcendit, ad hanc naturæ prouidentiam quandam equorum venam alias pertinere credidi, quæ cum artificij & admirationis plena ſit; nec delectatione ac fructu careat, quamuis minimè ſit ad thoracem alendum inſtituta, operæ pretium eſt vt exponatur. Itaque in illis animantibus ab hoc ipſo inſigni trunco iuguli, qua poſterior ſedes radicis venæ internæ iugularis ſpectat; magna quædam propago germinat, quæ præterquam quod in eius origine oſtiolum ſemicirculare habet, eſt etiam alba & aquei humoris plena, nec longè ab ortu in

duas partes ſcinditur, paulo poſt rurſus coëuntes in vnam, quæ multos ramos diffundens iuxta ſiniſtrum vertebrarum latus, penetrato ſepto tranſuerſo, deorſum ad medium vſque lumborum fertur: quo loco latior effecta, magnamque arteriam circumplexa, obſcuriſſimum finem mihique adhuc non bene perceptum obtinet.

SCHOLIVM.

EX Galeni verbis lib. 4. de vſ. part. duo colligi poſſunt; primo quaſdam dari venas quæ ad hepar non producuntur, nec tendunt: Secundo inteſtina lacteo ſucco nutriri. Mirum in modum ſe torquent Galeni interpretes dum verum horum verborum ſenſum inquirunt, nec tamen illum plane aſſequuntur. Veſalius lib. 5. anat. cap. 6. Sic ait neque ſatis aſſequor quid Galenus ſibi velit, quando inteſtinis ipſique adeo meſenterio venas offerri teſtatur in iecur non terminatas, aut (vt alij vertunt) ad iecur non trajicientes; niſi forte aliquas venæ cauæ propagines in inteſtina diſſeminari iudicauerit: quanquam & illæ in iecur tandem vel ipſius ſententia terminarentur, etiam ſi forſan cremorem ex inteſtinis jecori non offerrent: at potius inteſtinis meſenterioque enutriendis priuatim conducerent. Venas enim lacteas à meſentericis diſtinctas ignorauit ille, admittens venæ portæ propagines in inteſtina inſertas ad mutuam chyli in iecur trajiciendi & ſanguinis adnutrienda inteſtina deducendi mutuam tranſſumptionem; adeo vt præter commemoratas venas nullæ aliæ in inteſtina & meſenterium pertinentes ipſi fuiſſe obuias aſſerat; licet hic vi-

deatur glandulam magnam mesenterij designasse, quam non chylo excipiendo; sed vasorum diuisionibus fulciendis destinatam esse agnoscit. Caspar Hofmannus lib. 2. variar. lect. cap. 19. textum hunc corruptum esse asserit, non intelligens quomodo natura ad nutritionem mesenterij, intestinorumque, fecerit venas quasdam peculiares, & quomodo dentur venę quæ ad hepar non perueniant; quando quidem hepar omnium venarum fons est & origo: tot sunt absurda inquit in vna hac oratione quæ commisisse Gal. in tantillo tractu credat Iudæus apella, non ego. Damnatq; ibid. vesalium qui dum hunc locum adducit lib. iam citat. Galenum deduxisse has peculiares venas à vena caua asserit, quomodo, inquit, a vena caua cũ expresè dicat μὴ παραγοῦσθαι εἰς τὸ ἧπαρ. Item com. in hunc locum sic ait. Vidit forte herophilus (ex huius .n. sententia loquitur Gal.) tale quid quale fallopius in suis obseruationibus cum ait aliquando ramos ex portæ trunco sursum ire ad diaphragma, atq; inde iterũ descendere ad pancreas: at quia Herophilus ad hepar desinere non viderat, quod vidit fallopius, credidit id Galenus, & in omnibus ita esse asseruit. Nec minoribus ambagibus inuoluuntur & ducuntur neoterici anatomici, quorũ multi asserunt venas lacteas ad hepar nullo modo pertingere, nec vllam illarum propaginem illuc deductam deprehendi potuisse: alij vero quatuor canales lacteos ad hepar extensos, & præterea alios in pancreas & venam cauam obseruauerunt. Hanc controuersiam anatomicam ratio ex partium œconomia deprompta decernere potest: nec credendum est omnes vias per quas humores feruntur, ab anatomicis deprehẽdi potuisse.

Si venarum emulgentium (inquit Bartholomæus Eustachius de rerum administratione agens p.132. opuscul. anat.) cum ramis illius quæ azygos dicitur, coniunctionem nouisset Galenus, pariterque propaginem interdum venæ portæ vniri cum venis septi obseruasset, veram etiam viam cognouisset, qua pulmo & thorax expurgari per renes & intestina possint. Sufficit si communionis venæ portæ cum caua extra hepar, vt de illa non amplius ambigamus, notitia quædam habeatur, sufficit ductus quosdam chyliferos ad hepar pertingentes notauisse, vt de traductione chyli ad illud non amplius dubitemus, pluresque alios dari canaliculos non adhuc deprehensos per quos ille feratur, conjiciamus. Nonne Thomas Bartholinus cap. 15. tractatu de venis lacteis thoracicis admittit venas lacteas hepar ingredientes, & in orbe pisce harum venarum in hepatis tertium lobum minorem in sertionem ostendit, quem lacteus candidusque ramus satis magnus ingrediebatur, ex glandula haud procul locata, lacteoque humore turgida; ad quam pleræque lacteæ ex mesenterio, & appendicibus ventriculi commeabant; licet ipse deinceps palinodiam cecinerit cap. 3. historiæ nouæ anat. vasorum lymphaticorum, & cum sententia earum venarum nomen mutauerit, dixeritque esse vasa aquosa seu Lymphatica nihil nisi limpidam aquam continentia, & certe non video quomodo canalis ille insignis lacteus in orbe pisce repertus dicatur Lymphaticus, cum aquam limpidam non contineret, vt & alij ductus ad hepar tendentes qui lymphatici visi sunt, eò quod chyli aquosiorem & tenuiorem partem deferrent, & forsan

quod pars chyloſa & nutritia attracta fuerit ab hepate,ſecreta & relictâ aquoſiori ad nutritionem inutili; eaque in iſtis venulis redundante.

Nathanaël Higmorus lib. 1. part. 2. diſquiſition. anatom. corporis humani pag. 40. Sic de venis lacteis loquitur. Aſellius duos tantum vidit ramos, ego plures perluſtraui quia pancreate ad hepar per portæ latera excurrunt, eoſque poſt mortem etiam facilè monſtrare poſſum,& pag.39. Sic earum diuaricationem & progreſſum deſcribit ab inteſtinis per meſenterium obliquo ductu inter duas eius tunicas,partim ſeorſim à vaſis reliquis, partim vna cum illis modo rectò ductu, modo eadem tranſcendentes & veluti decuſſantes per plures glandulas in pancreas vſque perferuntur; in pancreas varie cancellorum in modum vel capreolorum implexæ; ſibi mutuo confuſæ in plurimos eoſque in extricabiles gyros anfractuſque hac illac intorquentur. Ab eo rurſum majoribus paulo ſurculis per portæ latera vndiquaque, quam quibuſdam in locis annuli inſtar cingunt, in jecoris cauam ſubeunt: inde illatæ in hepatis parenchyma ibi quaquauerſum diſſeminantur dum prorſus obliterentur. Atque eiuſmodi venas lacteas antiquis non prorſus fuiſſe ignotas idem oſtendit pag. 38. & Galeni atque falloppij teſtimonia profert. Galeni verba hæc ſunt lib. an ſanguis in arteriis contineatur. Si ventrem imum & interiorem membranam diuiſerimus, arterias in meſenterio conſpiciemus, in hoëdis nuper natis lacte refertas, in adultis autem animalibus, alterius cuiuſdam rei plenas. Arterias inquit Higmorus forſan à gracilitate, quas in nuper natis à lacte quod exuxerant, impleri cenſuit,miror vero

dum falloppium in hanc ſententiam trahit inuitum eius verba aliquatenus immutando: ita enim illa falloppij verba tranſcribit, ex obſeruat. 3. de venis pag. 597. prioris edit. In ſima hepatis parte ſunt meatus quidam minimi, qui deſinunt & terminantur in pancreas, & in glandulas ibi proximas, qui minimi meatus ſuccum quendam oleaginoſum, album, & ad aliquam amaritudinem tendentem, deferunt: notandum eſt legi apud falloppium ſuccum quendam oleaginoſum flauum, *non album.* Ita vt & colore & ſapore hic ſuccus bilis naturam redoleat, non vero chyli qui albus, dulcis, & ſuauis exiſtit.

Dantur equidem canales lactei qui recta ad hepar non tendunt vt ſunt illi qui in meſenterij glandulam magnam, & receptacula chyli feruntur, & duo illi Pecquetiani ad thoracem aſcendentes, adeo vt mirum videatur illud à multis ſæculis notauiſſe, Herophilum & cum illo Galenum: ſed propterea minimè credendum eſt nullam chyli partem ad hepar deriuari, vel totum ad cor transferri per ductus duos exiguos ad pennæ anſerinæ magnitudinem vix accedentes: quomodo in guloſis & helluonibus hi ductus ad vehendum chylum ſufficient, ſuccorumque multitudine & craſſitie non obſtruentur, cum venis lacteis & meſaraïcis copioſioribus id vitium ſæpius contingat, & nimium repleti diſrumpantur, cum ſint ipſi molles & ruptioni paratiſſimi vt ipſimet qui totum chylum ad cor deferri contendunt ingenue fatentur & quænam proportio erit (quæ inter omnes corporis noſtri partes reperiri ſolet) inter duos illos ductus qui chyli ſunt aluearia, & aortam venamque cauam ſanguinis è chylo confecti,

promptuaria : nonne ampliores eſſe deberent illi canales ſi ſoli chylum veherent;cum chylus ex cibis ingeſtis quotidie productus ſanguinem de nouo generatum quantitate ſuperet, & coctione ſemper materia quælibet & paucior, & tenuior propter partium heterogenearum ſecretionem reddatur, eſt inquit Gal. 3. de fac. nat. omnium quæ in corpore ſunt leuiſſimum tenuiſſimumque ſpiritus, ſecundo loco halitus, tertio gradu qui plane abſolutus attenuatuſque eſt ſanguis. Nec dicendum eſt maius ſpacium occupare ſanguinem attenuatum & rarefactum citum enim & liberum per venas & arterias habet commeatum atque transfluxum adeo vt patentioribus viis non indigeat quibus contineatur ; veluti ſpirituum animalium inductione patet qui per vlteriorem elaborationem in cerebro attenuati, alueos per quos celerrime transfunduntur non amplificant. Nec etiam dicendum eſt chylum continuo per venas thoracicas aſcendere & ſucceſſiue cordis ventriculum dextrum ſubire, adeo vt meatus exilitas, chyli fluxus continuitate compenſetur; alioquin ſi per amplum meatum in cor delaberetur ne ipſum obrueret & ſuffocaret periculum eſſet : falſum enim eſt continuo motu tranſire chylum per venas thoracicas:ſiquidem non tam cito euaneſcerent poſt chyli diſtributionem imo continuò albicantes et chylo turgidæ conſpici poſſent; cuius contrarium experientia teſtatur; quod ſi non ſit chyli per venas thoracicas continuus & perennis tranſitus, totus per illas haud quidem traduci poterit; cum eius ad cor integra delatio per canalem exiguum tam breui temporis ſpacio perfici non poſſit.

Quod

Quod ſi nihilominus toti chylo ad cor non denegetur aditus, quomodo ſtare poterit altera eorumdem ſententia, ſanguinem ſcilicet ad cor redire, vt de nouo excoquatur, vlterioremque perfectionem obtineat; cum potius ibidem chylo non adhuc defæcato & à recrementis purgato admixtus ſanguis deteriorem ſortem nanciſceretur: quod pharmacopœorum exemplo illuſtrari poterit, qui Sacchari vel Syrupi decocturam ſucci vel liquoris cuiuſdam affuſione ſæpe imminuunt: quibus adde ſi ex chylo in corde ſanguis conficeretur, & nonniſi in hepate, liene & renibus defæcandus & repurgandus eſſet, ſequeretur craſſiorem, fæculentiorem, impuriorem & crudiorem in corde & arteriis contineri quam in venis, quod falſum eſt & abſurdum.

Si quæras cui officio, & quibus vſibus dicatæ ſint venæ lacteæ & canales lactei thoracici. Audi Galenum hoc loco docentem nutriendis inteſtinis illas venas eſſe comparatas (quod de illis tantum venis intelligendum videtur quæ ad hepar non pertingunt) chylumque horum eſſe alimentum. Sic lib. 3. de fac. nat. ventriculum eo ſucco verè nutriri ſtatuit, aitque nihil eſſe in rerum natura, quod propter ipſum trahere trahat, ſed vt tracto fruatur; atqui eo frui non licet niſi retineat, vt eius quod in qualitate conueniens conſentienſque eſt partem aliquam capiat: itaque (inquit) quod in cibis optimum eſt, id halitus ſpecie & paulatim ſibi attrahit, atque in tunicis ſuis reponit; iiſdemque adiungit; vbi abunde ſaturatus eſt quidquid reliquum eſt nutrimenti, veluti oneroſum quid, rejicit. Deinde ait ſi cibis

E

conficiendis ſe applicaret ventriculus vt reliquis partibus alendis idoneos redderet, non eſſet organum naturale, ſed animal quod ratione menteque præditum, quod melius eſt eligeret: atque ibidem totam alimenti œconomiam in tria tempora diuidit; primum tempus eſt dum in ventriculo manet cibus; ſecundum dum tranſit chylus per inteſtina & hepar; tertium dum ab hepate diſtribuitur reliquis partibus; atque in primo tempore quidem fieri tractionem & appoſitionem vult ſucci alibilis ex cibis in ventriculo, reliquas vero preparationes in aliis temporibus iſtius œconomiæ, agglutinationem quidem in ſecundo tempore, aſſimilationem vero & perfectam nutritionem ex eodem ſucco in tertio; quod idem de inteſtinis & meſenterio per quæ tranſit chylus aſſerendum eſt, quod patet ex eius verbis. Hoc in tempore nutrimentum cum per tota inteſtina permeet, per vaſa quæ ad ea pertinent rapitur, plurimum quidem in venas, exigua quædam portio in arterias: iam hoc tempore etiam inteſtinorum tunicis apponitur: & com. in aph. 18. ſect. 2. ita ſcribit: In commentario de potentiis naturalibus oſtendebatur ventriculum ante omnia cibis frui, familiarem ſibi ſuccum ex illis attrahere, & ſuis apponere tunicis; mox vbi eſſet ſaturatus, tunc ipſos emittere ad excretionem; propterea quotidie experimur aſſumpto cibo famem ſedari, quia eo ſe ſe expleuit ventriculus, & quantum venæ ei detraxerant ſibi repoſuit, & quia præterea non amplius ab eo tanquam è terra ſugunt vicinæ partes, quæ præſentiunt alimentum ad quod ſe conuertunt, & à quo ſibi familiarem ſuc-

cum alliciant vt docet Galen.lib.1.de Sympt.cauſ.

Quod ſi ad inteſtinorum & meſenterij (addimus nos & pancreatis) nutricatum venas illas ad hepar non pertingentes deſtinatas eſſe voluerit Galenus; quidni etiã dicemus partibus quibuſdam in thorace contentis alimentum proprium & familiare euehere canales iſtos aſcendentes chyliferos.

Conjicit Riolanus in reſponſione ad Carolum LE NOBLE, Medicum Rothomagenſem, exiguam illam portionem chyli cordi illiqui ad reparandum illum adipem durum ſeuo ſimillimum cordi circumfuſum, qui permixtus ſanguini per venas coronarias ſpargitur in cordis ſuperficiem; forſan etiam, inquit, ipſius cordis ſubſtantiam duram carneam nutrit quæ tale requirit alimentum;& antea in reſponſione ad experimenta noua anatomica ſcripſerat iſtas venas duas lacteas ita conditas forſan vt ſanguini violenter fluenti intra arterias, per circulationem in venis craſſities addatur, partim etiam ad nutritionem diuerſarum partium corporis, quæ diuerſo gaudent alimento vt oſſa & medulla, partim ad generationem & reparationem adipis per vniuerſum corpus extenſi, partim etiam ad fibroſæ materiæ productionem in ſanguine, quæ remoram addit ſanguini.

Franciſcus Gliſſonius in anatomia hepatis pag. 443. exiſtimat ſuccum nutritium in meſenterij hiſce glandulis ſeparari, atque huius in neruos partem aliquam ad eorum nutricatum transferri, treſque glandes lumbares neruis ſimiliter inſeruire credit: Thymus quoque huic videtur eſſe glandula nutritia: nam in embryonibus atque anima-

libus recens natis (quo tempore plurimum cref-cunt, & nutricatu propterea vberiore indigent) magnitudine præ cæteris totius corporis glandibus ſpectabilis eſt; in ſenibus vero quibus alimento huiuſmodi parum opus eſt perexigua deprehenditur, & vix conſpicabilis: deinde glans hæc eſt candida, mollis, ſuauis admodum, mitiſque ſaporis, & ſubſtantia mammarum glandibus ſimilis, ac propterea quemadmodum iſtæ lac infantulo foris præparant, ſic illa liquorem nutritium intus ſuppeditauerit, eumque forſitan è ductu lacteo thoracico exceperit, qui glandulæ huic appropinquans, priuſquam in venas exinanitur, in duas plerumque propagines dirimitur.

Sed quid dicemus de chylo in dextro cordis ventriculo reperto, quo preſſo in venam cauam refluens aliquando apparuit. An in corde excoquendum illum, & in ſanguinem permutandum, illud plane euincit? Sed nonne ad hanc elaborationem quiete potius atque mora, quam motu & momentanea trajectione opus eſſet, quo modo coctiones reliquæ fœlicius peraguntur? an potius ſuccus hic albus, tenuis, liquidus, dulcis in pulmones per venam arterioſam vna cum ſanguine è dextro cordis ſinu deferendus videtur? nonne aptius nutrimentum eſſet & familiarius ipſis pulmonibus ille ſuccus ſanguini permixtus, quam bilioſus ſanguis qui vulgo eorum alimentum ſtatuitur, cuius quidem ne deguſtatus pulmo notam vllam exhibet; imo dulcis qualis eſt lacteus ſuccus comperitur. Deinde albicans pulmonis ſubſtantia nonne illud idem indicat; iiſdem enim quibus conſtat pars quælibet nutriri ſolet, inde fit vt in

fœtu qui ore alimentum non exugit, ſed ſanguine ſolo materno per venam vmbilicalem delato nutritur, pulmones, vt & cæteræ partes, rubri conſpiciantur, qui color deinde in lactantibus pueris ad albedinem vergit. Tandem nonne ſatius videtur prouidam naturam nutriendo pulmoni dulcem, temperatum & lacteum ſuccum ſuppeditaſſe, quam acrem, ſalſum, & calidiſſimum; cum per eius continuũ motum, & cordis æſtuantis viciniam ad calorem concipiendum ſatis ſuperque promptus, paratuſque ſit? nonne lac quotidie alimentum & medicamentum affectis pulmonibus conuenientiſſimum & veluti à natura inſtitutum experimur, cui affinis eſt chylus? nonne tenuis illa pituita quæ tuſſi ſolet rejici, liquidi illius ſucci crudior & aquoſior portio eſt, quam natura ſecernit & expellit, & forſan ſanguinis è pulmone rejecti color non ita ſaturatus & ater; ſed floridus apparet ob admixtionem candidæ illius ſubſtantiæ.

Probabile eſt inſuper huius ductus chyliferi quaſdam propagines ad mammarum glanduloſa corpora deferri, vel venis ad ipſa tendentibus occurrere, quibus chyloſa materia & tenuis ſanguini admixta & generando lacti idonea ſuppeditatur; inde fit forſan quod multæ mulieres fœtus ſuos lactantes in pulmonum vitia & tabem tam facilè & frequenter incurrant, ſubſtracta nempe pulmonum alibili materia; hinc lacti vis purgans medicamenti, paucis horis ab illo aſſumpto, communicatur, delata ſcilicet eius portione per tubulos lacteos ad mammas; quod non tam breui temporis ſpacio fieri poſſet ſi tot flexuoſos hepatis

& venæ cauæ meatus substantia virtusque medicamenti subirent. Hanc de lactis generatione sententiam sequutus est Guiffartus Medicus Rothomagensis, eamque amplexus est Thomas Bartholinus, multisque rationibus probauit cap. 18. Histor. anat. de lacteis thoracicis. Atque ante ipsos Prosper Martianus & Veslingius hanc lactis generationem diuersa tamen quadam ratione proposuerant; communicatione nempe succi illius facta è ventriculo ad mammas per euaporationem.

Quæ nostra sententia de vsu lactearum venarum thoracicarum si quibusdam viris doctis non arrideat, ad probabilioris & certioris cuiusdam vsus inuestigationem erit incitamentum, & certè in re tam difficili & abstrusa certi quidquam pronuntiare non audeo, donec scrutinio anatomico multa quæ procul dubio latent adhuc, comperta sint: conjecturas tantum meas proposui in quas iurare neminem addictum volo. Possem alias insuper addere nisi res tanti esset momenti vt peculiarem tractatum exigeret, quem, si per otium ingeniique modulum liceat, aliquando aggrediar, atque vnà verum naturalemque sanguinis motum persequar.

Interim hic quædam addam de nobili illa valuula Rothomagi nouissime reperta in venæ cauæ trunco ascendenti, iuxta venæ coronariæ exortum sita, eo scilicet fine constructa ne sanguinis secundum venæ cauæ ductum elati, & chyli è superioribus partibus descendentis fiat confusio, atque per vehementes humorum agitationes illius in venam cauam effusi fiat retrocessus ad hepar?

Nouum ſane hoc inuentum cui tam nobilis vſus tribuitur, à multis celebrabitur: ſed caueant prudentiores, ne res nouas auidius excipientes, incerta, aut ſaltem rara pro veris & ordinariis nobis obtrudant: ſicut enim corporum ſtructura non in omnibus eadem reperitur, & venarum in quolibet corpore variat ſæpius diſtributio: ita & valuularum ſitus poterit eſſe diuerſus, nec firma & perpetua eius valuulæ nobilis dictæ à D. Guiffarto in epiſtola gallice nuper edita, in prædicto loco ſtatio erit. Et reuera iam conſtat in cadauerum ſectione Lutetiæ adminiſtrata, licet exactè & diligenter hæc valuula fuerit conquiſita, nullo modo hanc fuiſſe repertam.

Ecquid denique dicendum de cadauere Matthiæ Ortelij mercatoris Antuerpienſis ſine hepate & liene inuento? cuius Hiſtoriam deſcribit Caſpar Bauhinus in appendice tractatui de partu Cæſareo Fr. Roſſeti adjecta pag. 238. Aliquot annis (inquit) antea hydrope laborauerat, qui morbus affectus hepatis vel primario vel ſecundario neceſſario comitatur, cumque ſub ſepto tranſuerſo hepar & lienem quæreremus, ne veſtigium quidem illarum partium inuenimus: caſus profecto inauditus & admirabilis: at ſubſtantia omnium inteſtinorum carnoſa prorſus erat, & multo ſolidior quam ipſa muſculorum caro, vt ſoliditate cordis carni fere reſponderet, & vena caua ex ipſis inteſtinis ſuam originem ſumebat, eo fere modo quo vena porta in ipſis inteſtinis ſolet implantari: Ex hac ſi quidem hiſtoria videtur colligi poſſe hepate vel liene non opus eſſe ad ſanguinis elaborationem, nec illa viſcera eſſe αἱματοποιητικά.

At nonne idem de corde dici poteſt cum hiſtoriis quibuſdam relatum ſit aliquos ſine corde poſt mortem repertos fuiſſe. Apud Plin. lib. 11. hiſt. c.37. Cæſari dictatori, quo die primum veſte purpurea proceſſit, vtque in ſella aurea ſedit, ſacrificanti bis in extis cor defuit. Si fides Teleſio adhibeatur, viſus eſt qui abſque corde vixit. Et apud Schenkium obſeruatione tertia de corde hæc leguntur. Ni mendum exemplarium eſt, hoc carens viſcere (puta corde) compertum quandoque pronuntiat Auicenna: quod ex Cœl. Rhodigino lib. 4. cap. 16. deſumpſit: nec locum habet quod profert Riolanus nimirum dum hoc viſcus deeſſe videtur in cadauerum ſectione, morbo fuiſſe conſumptam illius ſubſtantiam, remanentibus tantum partibus membranoſis, quod in tabe cordis contingit. Idem enim dum quærit cur cor comburi aliquando non potuerit, fatetur illud eſſe in corpore poſtremum quod comburitur; hancque rationem ſubiungit: quia cor cum ſit pulmonibus obuolutum, capſula incluſum, aquæ immerſum, & per aduſtionem totius corporis, ſanguis ad cor veluti centrum repellatur, forſan tardius crematur. Cum ergo cor tantopere aduſtioni & conſumptioni reſiſtat, prius cæteræ partes, quam illud ipſum abſumerentur & colliquarentur; præſertim cum eius ſubſtantia durior & ſolidior exiſtat.

Cum autem talis conformatio & diſpoſitio partium nutritiarum in cadauere Ortelij, forſan ab ipſa natura aberrante inſtituta fuerit, homo diu viuere non potuit (quemadmodum & ille polonus cuius cor ſolidum & abſque ventriculis repertum eſt) cum αἷμα ἡμίπεπτον ipſi cordi &

reliquis partibus suppeditaretur : in intestinis enim solito densioribus, crassioribus, & carnosioribus, chylus sanguinis quædam rudimenta accipiebat, qui in venis deinde (quibus facultas αἱματοποιητικὴ non denegatur) insuper excoquebatur, tandemq; in corde vlteriorē perfectionem assequebatur talē nim, qualem in corpore manco & imperfecto compleri posse, sperandum est; hinc factum vt ἀποτυχία τοῦ τῆς αἱματώσεως ἔργου successerit, deficiente scilicet primario & præcipuo sanguinis δημιουργῷ· proinde Aristoteles cordis & jecoris parem necessitatem animaduertit lib. 3. de gener. anim. cap. 7. his verbis καρδία μὲν οὖν καὶ ἧπαρ ἅπασιν ἀναγκαῖα τοῖς ζώοις· ἡ μὲν διὰ τὴν θερμότητος ἀρχήν. (δεῖ γὰρ εἶναι τινὰ οἷον ἑστίαν ἐν ᾗ κείσεται τῆς φύσεως τὸ ζωπυροῦν καὶ τοῦτο εὐφύλακτον, ὥσπερ ἀκρόπολις οὖσα τοῦ σώματος) τὸ δ' ἧπαρ τῆς πέψεως χάριν. τὰ δ' ἔναιμα δεῖται δυοῖν τούτοιν· διόπερ ἔχει πάντα τὰ ἔναιμα δύο σπλάγχνα ταῦτα μόνον. i. e. Certè igitur cor & hepar omnibus animalibus necessaria sunt : alterum propter caloris originem (oportet enim adesse veluti quendam focum in quo naturæ fomes collocetur isque bene custoditus, ac si corporis arx esset) alterum nim. iecur cibi concoquendi gratia adest, & certè sanguine prædita his duobus indigent, quamobrem cuncta animalia sanguinea hæc duo viscera habent, & lib. 4. de gener. anim. cap. 4. sic habet καρδίαν μὲν οὖν οὐδὲν πώποτε ἐγέ-

νετο ζῶον μὴ ἔχον, σπλῆνα δ' οὐκ ἔχον, καὶ δύο ἔχον, καὶ νέφρον ἕνα. ἧπαρ δ' οὐκ ἔχον μὲν οὐδὲν, οὐκ ὅλον δὲ ἔχον. i. e. nullum vnquam animal cor non habens ortum eſt, quanquam liene carens : & duplicem habens lienem & altero vacans rene viſum eſt. Iecore etiam carens toto nullum notatum eſt : quanquam quod non totum haberet iam patuit, vt tranſtulit Gaza.

Infans monſtroſus abſque pene & veſica, cum carne quadam fungoſa hypogaſtrio adnata, nuperrime Lutetiæ natus.

OBSERVATIO XIX.

DIe 13. Iunij huiuſce anni 1656. hora poſt meridiem ſecunda, vxor Iohannis SASSIN Sartoris genuit infantem monſtroſum, ad cuius inſpectionem ſtatim accerſitus fui, hoc viſo ad patrem retuli hunc fœtum vitalem non fore, ipſumque hortatus ſum vt eo extincto cadaueris ſectionem permitteret, quod lubens mihi conceſſit. Hic ſeptem dies à partu gemebundus vixit, infortunatamq; ſeptima die vitam cum morte commutauit.

Sectio igitur cadaueris me præſente & inſtigante facta fuit à D. ROVSSEAV Chirurgo coram D. du PRAT Medico Regio. D. LVSSAN Pharmacopæo Regio multiſque aliis.

Huius corporis partes omnes decenti ſtructura

& conformatione donatæ fuiſſent, niſi naturæ inſignis aberratio in partibus hypogaſtrij fuiſſet conſpicua. Atque vt ab inferioribus partibus exordium ducam, ſcrotum parum ab ano diſtabat, ipſique erat fere contiguum : in hoc duo teſticuli continebantur, in quos venæ ſpermaticæ pro more inſerebantur. Supra ſcrotum apparebat carnea quædam ſubſtantia, cuticula, cute, & veluti membrana quadam carnoſa prædita, quæ ſpeciem præ ſe ferre videbatur penis ſecundum longitudinem per medium ſecti, nullum vrethræ huic inerat veſtigium, radix iſtius particulæ dura erat, ſolida, & fere cartilaginea. In hanc radicem deſinebant vaſa eiaculantia. Paulo ſupra hoc penis fragmentum fiſſura quædam ſemicircularis ſecundum latitudinem imi ventris apparebat, cuius ſciſſuræ cornua, ſeu extrema paululum aſcendebant. In medio huius ſemicirculi poſita erat fungoſa & carnea quædam ſubſtantia ad oui magnitudinem extra protuberans, initio ortus rubra, deinde liuida facta, quodammodo rotunda, eminentiis quibuſdam rotundis, rubris, & per ſeriem diſpoſitis inſignita.

Vreteres non in veſicam, quæ nulla erat ſed in ſciſſuram illam terminabantur, atque vtrimque per eorum orificia vrina continuo & guttatim ſtillabat atque effluebat, ourachus ad membranam quandam ſub illa carne fungoſa poſitam perueniebat. Supra illam excreſcentiam ſitus erat vmbilicus ex quatuor vaſis ſolitis compoſitus; ſed in inferiori quam par erat, loco conſtitutus; trium enim digitorum latitudine ſolito depreſſior erat.

In hoc corpore (quod notatu digniſſimum fuit)

vesica vrinaria prorsus deerat, cuius loco moles illa carnea extra protuberans producta fuit.

Dum viuebat lacque è mammis sugebat infans, flaccescebat paulatim caro hæc fungosa, tandemque computruit, quæ putredo procul dubio mortem accelerauit. Hoc prætereundum non videtur quod obseruauimus, nempe aquam pericardij cochleari exceptam & igni superpositam in gluten euadere atque redigi.

Infans monstrosa cum duplici vesica vrinaria, recto intestino, atq; vtero extra locum naturalem sitis.

OBSERVATIO XX.

Ad me retulit prædictus D. ROVSSEAV se vocatum fuisse ad apertionem cadaueris cujusdam infantis, quæ quindecim dies à partu vixerat, in cuius sectione multa extra naturæ ordinem constituta animaduertit: duæ enim vesicæ in hypogastrio è regione dispositæ continebantur, à se inuicem digiti fere latitudine dissitæ, in quarum vnamquamque vnus ex vreteribus, è directo inserebatur. Vterus intestini locum occupabat. Rectum vero supra positum erat, & vesicæ locum obtinuerat, vmbilicus inferior erat quam secundum naturam deceat: atque adeò vterus, binæ vesicæ & intestinum rectum tam exiguo spacio continebantur, vt pecuniæ nostræ quæ vulgo dicitur, *vn quart d'Escu*, amplitudinem non excederet.

P. BORELLVS, LECTORI *circa mobile perpetuum.*

CVm supereſſet pagella vacua, bonum eſſe duximus ſi tibi arcanum mobilis perpetui communicaremus. Sic autem fieri poteſt & iam factum fuit. Perfora arcam ſubtus, vt & lacunar quod tamen non percipietur ob arcam clauſam, per illa autem foramina aër cum impetu ventoſo ingredietur & vias ad exitum quærẽs, foramen in arcæ operculo facies, cui impones ſphærulam vel aliam quamlibet machinulam motu facilem vel ei alulas ex tela vt in molendinis appone quas arcæ includes, & ſic omnes mirabuntur motum tuum perpetuum cauſam ignorantes & ſphæram cum axe tantum videntes talis forſan fuit ſphæra illa vitræa archimedis adeò decantata.

FINIS.

Non potuit Author febre correptus repurgandis præli erroribus vacare quos beneuolus Lector ſic emendabit.

IN Epiſt. ad Borellum, pag.2. lin. 10. an. mundi 4753. corr 3540. lin.11. 439. lege 465. p.12. l.22. λιθῳν, lege λίθων. lin.13. ῥηΐτερον, lege ῥηΐτερον. p.19. l.10. κοιλίων, lege κοιλιῶν. p.20. l.27. aſſerunt, lege aſſerit. p.22. l.4. ſuperuexiſſe, lege ſuperuexiſſe. p. 25. lin.8. pro ἔΐκονα, lege ἔκγονα. p.28. l.23. δέκτικον, lege δεκτικόν. p.31 l.4. ante vlt. ἄφονοι, leg. ἄφωνοι. p.32. l.3. σειαθῆ, leg. σειαθῇ. ibid. πονέση, leg. πονέσῃ. l.4. ἄφονον, leg. ἄφωνον. l.5. ὁ ἐρᾶν,

l. ὁρᾷν. lin. 6. σειᾶσῃ, l. σειᾶσῃ. l.7. ὑπὸ τινὸς. l. ὑπότινος. p.38. l.16. contulerit, l. contulit. lin. 20. οἰδήσοντος, l. οἰδήσαντος. p. 41. l. 2. Ιπποκρατής, leg. Ιπποκράτης. l. 4. ἢ leg. ἤ. lin. 5. εμμωνον, leg. ἔμμωνον. p. 52. l. 2. inſtinorum, leg. inteſtinorum. p.53. l.14. ſiniſtro, leg. dextro. l.19. carnalis, leg. canalis. p.54. l. 5. αὐ-τοψία, leg. αὐτοψίᾳ. p. 57. l. vlt. ἕκαςον, lege ἑκαςον. p. 59. l. 16. Sic ait neque, corr. ſic ait: Neque.

Prætermiſſa.

Pag.41. l.23. poſt illa verba; vt ex Dureto diſcere poſſumus comm. in illam coacam, adde; Τὰ ἐκ τόκου καὶ διαφθορῆς πολλὰ ὀξέως ὁρμήσαντα, ἐπιςάντα, δύσκολα.

